ΔΙΚΤΥΟ ΔΗΜΩΝ Π.Ε. ΝΗΣΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ ΕΥΕ ΠΑΑ

Επί των υπουργικών αποφάσεων 39443/12-02-2025 και 161876/02-07-2026

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ 2023-2027

LEADER
Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων

ΔΙΚΤΥΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΔΗΜΩΝ ΠΕ ΝΗΣΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ
info@atticalag.gr

Περιεχόμενα

1. Έγγραφο 50130/27-02-2026 ΕΥΕ ΠΑΑ....2
1.1. Γενικές κατηγορίες ερωτήσεων....2
1.2. Πράξεις ιδιωτικού χαρακτήρα....6
1.3. Πράξεις δημοσίου χαρακτήρα....11
1.4. Μελέτη απλοποιημένου κόστους....17
2. Έγγραφο 111874/30-04-2026 ΕΥΕ ΠΑΑ....24
3. Έγγραφο 184680/14-07-2026 ΕΥΕ ΠΑΑ....33
3.1. Μελέτη απλοποιημένου κόστους....33
3.2. Πράξεις ιδιωτικού χαρακτήρα....36
4. Έγγραφο 265971/15-10-2026 ΕΥΕ ΠΑΑ....40

1.Έγγραφο 50130/27-02-2026 ΕΥΕ ΠΑΑ

Παρακάτω ερωτήματα – παρατηρήσεις σχετικά με την εφαρμογή της υπ' αριθ. 39443/12.02.2025 Απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 770), σύμφωνα με το υπ' αριθ. 50130/27-02-2026 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Εφαρμογής Παρεμβάσεων Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΥΕ ΠΑΑ).

1.1. Γενικές κατηγορίες ερωτήσεων

1) **Άρθρο 3 περ. ε: Να διευκρινιστεί η φράση: «Υπεύθυνος για τη διαχείριση και τον έλεγχο των δαπανών από τον ΟΠΕΚΕΠΕ».**

Η συγκεκριμένη φράση αναφέρει ότι ο ΟΠΕΚΕΠΕ είναι ο υπεύθυνος οργανισμός για τις πληρωμές, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/2115.

2) **Άρθρο 4 παρ.2: Να διευκρινιστεί για ποιο λόγο η τροποποίηση εκπροσώπων των φορέων στην Ε.Δ.Π. πρέπει να εξασφαλίσει τη σύμφωνη γνώμη από την ΕΥΕ ΠΑΑ. Μπορεί να παραλειφθεί η έγκριση και να γίνει απλή ενημέρωση, καθώς δεν εξυπηρετεί κάτι.**

Σύμφωνα με την πρόσκληση υποβολής προτάσεων αλλά και την σχετική ΥΑ, στο πλαίσιο της Παρέμβασης Π3-77-4.1 του ΣΣ ΚΑΠ, η σύνθεση της ΕΔΠ πρέπει να πληροί συγκεκριμένα κριτήρια και είναι αρμοδιότητα της ΕΥΕ ΠΑΑ να ελέγχει αν σε μια τροποποίηση αυτά τηρούνται.

3) **Άρθρο 9 παρ. Β 4.1: α) Να διευκρινιστεί ποια είναι τα οχήματα που αφορούν πράξεις κοινωνικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα, β) Τι εξυπηρετούν τα οχήματα έως 50ν και να διευκρινιστεί αν αφορά μετακινήσεις εντός της επιχείρησης, γ) Στην περίπτωση επιχείρησης καθαρισμού - φύλαξης και επιδιόρθωσης χαλιών, μπορεί να επιδοτηθεί και το βανάκι για την παραλαβή των χαλιών από τα σπίτια ή δεν θεωρείται απαραίτητο για την λειτουργία της επένδυσης;**

α) Είναι τα οχήματα τα οποία εξυπηρετούν σκοπούς περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς, με βάση τον τύπο και τη διαμόρφωσή του οχήματος.

β) Τα οχήματα 50ν εξυπηρετούν τη μεταφορά υλικών και προσωπικού εντός της επιχείρησης.

γ) Σύμφωνα με την ΥΑ επιλέξιμα είναι «οχήματα που θεωρούνται απαραίτητα για τη λειτουργία της επένδυσης προκειμένου να διασφαλίζεται η ποιότητα και η υγιεινή του προϊόντος». Ως εκ

τούτου το όχημα για μεταφορά χαλιών δε θεωρείται επιλέξιμο. Επιπλέον, θα θέλαμε να σημειώσουμε ότι η εν λόγω υπηρεσία αφορά ως επί το πλείστων εξυπηρέτηση κατοίκων αστικού ιστού, υλοποιείται συνήθως στα όρια αυτού και συνεπώς δε συμβάλει ουσιαστικά στους στόχους του ΣΣ ΚΑΠ και των τοπικών προγραμμάτων (ΤΠ).

4) Άρθρο 9 παρ. Β7: Να συμπεριληφθούν τα προσύμφωνα αγοράς μίσθωσης παραχώρησης.

Τα προσύμφωνα αγοράς, μίσθωσης και παραχώρησης αναφέρονται στις εγκυκλίους που αφορούν στις προσκλήσεις πράξεων ιδιωτικού και δημόσιου χαρακτήρα.

5) Άρθρο 14 παρ. 4: Για τις αιτήσεις στήριξης μελών ΟΤΔ, την αξιολόγηση και παρακολούθηση των αιτήσεων στήριξης αυτών θα την πραγματοποιεί η ΕΥΔ της οικείας Περιφέρειας χωρίς καμία ανάμειξη της ΟΤΔ;

Στις περιπτώσεις σύγκρουσης συμφερόντων η ΟΤΔ προβαίνει σε έλεγχο πληρότητας και ορθότητας του αιτήματος του δικαιούχου και ακολούθως το διαβιβάζει, με τυχόν αρατηρήσεις της στον αρμόδιο ΕΦ, σύμφωνα με τα αναγραφόμενα στο άρθρο 3 της ΥΑ και στην εγκύκλιο της πρόσκλησης. Αρμόδιος ΕΦ για τον διοικητικό έλεγχο σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων, είναι η ΕΥΔ της οικείας Περιφέρειας ή η ΕΥΕ ΠΑΑ.

6) Άρθρο 14Γ παρ. 7β: Στις δαπάνες για τις οποίες δεν απαιτείται τεκμηρίωση εύλογου κόστους, υπάγονται οι δαπάνες της παραγράφου 9.α και 9.β του ίδιου άρθρου;

Ναι, υπάγονται κι αυτές στην παρ. 7β. Σε κάθε περίπτωση ο αρμόδιος ΕΦ υποχρεούται, εφόσον είναι εφικτό, να επαληθεύσει το εύλογο κόστος των δαπανών της παρ. 7, τηρώντας σχετικό αποδεικτικό υλικό, εκτός των δαπανών που έχουν προκύψει από διαγωνιστική διαδικασία και έχουν υπολογιστεί βάση των Ενιαίων Τιμολόγιων Δημοσίων Έργων. Επιπροσθέτως, σημειώνουμε ότι ο αρμόδιος ΕΦ για τον έλεγχο, έχει την υποχρέωση της αποτύπωσης της διενέργειας του ελέγχου άσχετα με το αποτέλεσμα αυτής.

7) Άρθρο 14Γ παρ. 9β: Στις μελέτες της παραγράφου, συμπεριλαμβάνονται οι δαπάνες απόκτησης συστημάτων διαχείρισης ποιότητας;

Αν και η συγκεκριμένη δαπάνη συγκαταλέγεται στις μελέτες, λόγω σημαντικής διακύμανσης τιμών στην αγορά, είναι σκόπιμο να εξετάζεται και επαληθεύεται το εύλογο κόστος.

8) Άρθρο 14Γ παρ. 9β: α) Με ποια μεθοδολογία θα ελέγχεται το όριο του 12%, εφόσον σε μια πράξη έχουμε κατηγορίες δαπάνης που αφορούν σε δράσεις ενημέρωσης και σε μελέτες – έρευνες, που δεν αφορούν στην εκτέλεση του έργου; β) Επιπλέον στο ίδιο άρθρο της ΥΑ αναφέρεται, ότι σε ειδικές περιπτώσεις θα ζητείται η σύμφωνη γνώμη της ΕΥΕ ΠΑΑ. Σε

ποια χρονική στιγμή θα γίνεται αυτό, λαμβάνοντας υπόψη ότι τυχόν περικοπή επηρεάζει το αντίστοιχο βαθμολογούμενο κριτήριο ή και την επιλεξιμότητα της πράξης;

Α) Σύμφωνα με την ΥΑ το ποσοστό 12%, αντιστοιχεί στον προτεινόμενο προϋπολογισμό της πράξης και επομένως στο ποσοστό αυτό εμπίπτει το σύνολο των μελετών ως άθροισμα των επιμέρους μελετών. Συνεπώς, δεν μπορεί ο υπολογισμός του ποσοστού αυτού να γίνει μόνο σε συγκεκριμένες δαπάνες ή ανά υποέργο. Επιπλέον, σημειώνουμε ότι οι μελέτες για να αποτελούν επιλέξιμη δαπάνη θα πρέπει να αποτελούν υποχρεωτική δαπάνη για την υλοποίηση της πράξης.

Β) Κατά την αξιολόγηση της πράξης και πριν την έκδοση των οριστικών αποτελεσμάτων.

9) Άρθρο 14Γ παρ. 9β: Ο προτεινόμενος προϋπολογισμός της πράξης που αναφέρεται στη συγκεκριμένη παράγραφο συμπεριλαμβάνει και τον αναλογούντα ΦΠΑ;

Όχι, ο προτεινόμενος προϋπολογισμός δεν περιλαμβάνει τη δαπάνη του ΦΠΑ, όπως αναγράφεται στην αρχή της παραγράφου 9 του άρθρου 14Γ.3

10) Άρθρο 14Β παρ. 2: Πως εξετάζονται οι ισοβαθμούντες αιτήσεις στήριξης;

Σε περίπτωση ισοβαθμούντων αιτήσεων, εξετάζεται η βαθμολογία τους στο κριτήριο επιλογής με τη μεγαλύτερη βαρύτητα. Αν υπάρξει εκ νέου ισοβαθμία εξετάζεται η βαθμολογία τους στο επόμενο κριτήριο επιλογής με τη μεγαλύτερη βαρύτητα, συνεχίζοντας με τον ίδιο τρόπο ώστε να μην υπάρχει ισοβαθμία ή έως την εξάντληση του προϋπολογισμού της υπο-παρέμβασης.

11) Από τα κριτήρια, μπορούμε να επιλέξουμε μόνο εκείνα που θεωρούμε ότι ταιριάζουν περισσότερο με την τοπική στρατηγική; Υπάρχουν κάποια που δεν μπορούν να αφαιρεθούν;

Τα κριτήρια επιλεξιμότητας είναι υποχρεωτικά για όλους, απλά κάποια μπορεί να μην αφορούν μια συγκεκριμένη πράξη, οπότε όταν εξετάζονται κατά την αξιολόγηση, θα επιλέγεται «Δεν αφορά». Σύμφωνα με την εξειδίκευση της τοπικής στρατηγικής, μπορούν να προστεθούν επιπλέον κριτήρια επιλεξιμότητας. Τα κριτήρια επιλογής επιλέγονται και καθορίζεται η βαρύτητά τους από τις ΟΤΔ, ανάλογα με την τοπική στρατηγική και την ιεράρχηση των αναγκών και δεν είναι δυνατή προσθήκη επιπλέον κριτηρίων. Στο κριτήριο στο οποίο εξετάζεται η συμβατότητα της πρότασης με την τοπική στρατηγική η κάθε ΟΤΔ έχει την δυνατότητα να εξειδικεύσει τους όρους με αντίστοιχη αποτύπωση αυτών στον οδηγό βαθμολόγησης των κριτηρίων.

12) Είναι δυνατή η αναμόρφωση του Τοπικού Προγράμματος (Φάκελος Β), μετά την έκδοση της πρόσκλησης, προκειμένου να αναδιαμορφωθεί η περιγραφή των υπο – παρεμβάσεων στο Φάκελο Β, ώστε να είναι επιλέξιμες πράξεις που δεν περιγράφονται στο Τοπικό Πρόγραμμα; Για παράδειγμα η προσθήκη της δυνατότητας «εκσυγχρονισμού υποδομών» στην περιγραφή της υπο-παρέμβασης Π3-77-4.1-3.1.

Στις περιπτώσεις όποιου υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές μεταξύ πρόσκλησης και Τοπικού Προγράμματος απαιτείται πρώτα η τροποποίηση του Τοπικού Προγράμματος, δεδομένου ότι η πρόσκληση βασίζεται στο ΤΠ.

13) Είναι δυνατή η εκχώρηση της επιχορήγησης από δικαιούχο του Προγράμματος, σε Τραπεζικό Ίδρυμα;

Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο δεν είναι δυνατή η εκχώρηση της επιχορήγησης. Στο άμεσο μέλλον η ΕΥΕ ΠΑΑ θα εξετάσει, σε συνεργασία με την ΑΑΔΕ, τη δυνατότητα σύνδεσης της επιχορήγησης με δανειοδότηση από τραπεζικά ιδρύματα, μέσω της τροποποίησης του εθνικού θεσμικού πλαισίου.

14) Μπορεί η ΟΤΔ ή μέλος αυτής να εκπονήσει μελέτες, συμβουλευτικές υπηρεσίες και λοιπές υποστηρικτικές ενέργειες, για δικαιούχους του Προγράμματος; Αν ναι, υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων με τον συγκεκριμένο δικαιούχο;

Η ΟΤΔ ή στελέχη αυτής δεν μπορούν να εκπονήσουν τέτοιου είδους ενέργειες, καθώς υπάρχει ασυμβίβαστο.

15) Στην περίπτωση που ένα κτήριο είναι ημιτελές, μπορεί ο δικαιούχος να μην αιτηθεί τις δαπάνες που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί και το συνολικό επιλέξιμο κόστος που θα αιτηθεί να αφορά τις δαπάνες που απομένουν για την ολοκλήρωσή του;

Στις περιπτώσεις ημιτελών κτιρίων ο δυνητικός δικαιούχος μπορεί να αιτηθεί μόνο τις δαπάνες που υπολείπονται για την ολοκλήρωση της πράξης. Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο συνολικός προϋπολογισμός θα εξετάζεται ως προς το σύνολο δαπανών για την ολοκλήρωση της πράξης. Σε κάθε περίπτωση όμως θα πρέπει να εξεταστεί αν ο δικαιούχος προσπαθεί με τεχνητούς τρόπους να παραβιάσει τους όρους επιλεξιμότητας.

16) Σε περίπτωση αίτησης στήριξης, όπου το ακίνητο περιέχει αυθαίρετη κατασκευή, θα πρέπει να έχουν συμπεριληφθεί στον εγκεκριμένο προϋπολογισμό και τα τετραγωνικά του αυθαιρέτου; Για την αντιμετώπιση του ζητήματος νομιμότητας θα πρέπει να υπάρχει στο πληροφοριακό και τεκμηρίωση υπαγωγής σε νόμο τακτοποίησης; Θα πρέπει

να ζητείται ως προαπαιτούμενο κατά την υποβολή των αιτήσεων στήριξης, η ύπαρξη «Ηλεκτρονικής Ταυτότητας Κτιρίου»;

Οπωσδήποτε θα έχει γίνει υπαγωγή σε νόμο τακτοποίησης πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης και θα πρέπει να συμπεριληφθούν τα συγκεκριμένα τ.μ. στον εγκεκριμένο προϋπολογισμό.

Η «Ηλεκτρονική Ταυτότητα Κτιρίου» ζητείται κατά την υποβολή των αιτήσεων στήριξης, σε όσες περιπτώσεις απαιτείται από το σχετικό θεσμικό πλαίσιο.

17) Τι γίνεται σε περίπτωση που δεν μπορεί να ολοκληρωθεί το έργο, λόγω αύξησης του προϋπολογισμού από μεγάλη ζημιά από φυσική καταστροφή; Αν ο δικαιούχος επιθυμεί να το ολοκληρώσει, μπορεί να αιτηθεί αύξηση του προϋπολογισμού του έργου (είτε είναι ιδιωτικό είτε δημόσιο) για λόγους ανωτέρας βίας;

Στις περιπτώσεις ανωτέρας βίας εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στο άρθρο 26 της ΥΑ. Σύμφωνα με το ενωσιακό θεσμικό πλαίσιο δεν είναι δυνατή η αύξηση του προϋπολογισμού των ενταγμένων πράξεων.

18) Σύμφωνα με το άρθρο 36 της ΥΑ «Στις περιπτώσεις όπου μία ΟΤΔ υλοποιήσει το 60% του ΤΠ της (εξαιρουμένης της υπο-παρέμβασης Π3-77-4.1-9.1) μπορεί να αιτηθεί επιπλέον πόρους έως το 5%.». Η υλοποίηση αφορά σε νομικές δεσμεύσεις, εντάξεις ή πληρωμές;

Η υλοποίηση αφορά πάντα σε φυσικό και οικονομικό αντικείμενο, δηλαδή πληρωμές.

1.2. Πράξεις ιδιωτικού χαρακτήρα

19) Πώς θα αντιμετωπίσουμε επιχειρήσεις που θα παράγουν προϊόντα διαφορετικών υπο-παρεμβάσεων;

Αν οι δαπάνες αφορούν εξοπλισμό που θα χρησιμοποιηθεί για την παραγωγή διαφορετικών προϊόντων, που αφορούν σε διαφορετικές υπο-παρεμβάσεις (Π3-77-4.1-1.1 και Π3-77-4.1-1.2), τότε η αίτηση θα υποβληθεί στην υπο-παρέμβαση που αντιστοιχεί το προϊόν με τις μεγαλύτερες προϋπολογισθείσες δαπάνες. Αν η αίτηση αφορά μόνο σε κοινές δαπάνες όπως κτιριακά, τότε επιλέγεται οποιαδήποτε από τις υπο-παρεμβάσεις Π3-77-4.1-1.1 ή Π3-77-4.1-1.2, καθώς το ποσοστό ενίσχυσης είναι το ίδιο.

20) Πώς θα ορίζεται ότι μια επιχείρηση κάνει εκσυγχρονισμό και πότε ότι προβαίνει σε ίδρυση; α) Τροποποίηση - Μεταβίβαση άδειας λειτουργίας σε χρόνο μικρότερο του 1 έτους από τον παλιό σε νέο ιδιοκτήτη, πώς θα αντιμετωπιστεί; β) Άδεια λειτουργίας σε χρόνο λιγότερο του 1 έτους από την έκδοση της πρόσκλησης μπορεί να μπει σε εκσυγχρονισμό για νέες δαπάνες; Αν ναι, μπορεί να επιδοτηθεί και για τα υπόλοιπα εφόσον αγοράστηκαν μετά τις 1.1.2023; Το επενδυτικό σχέδιο θεωρείται ίδρυση ή εκσυγχρονισμός; γ) Ο εκσυγχρονισμός πότε μπορεί να έχει έννοια; Υπάρχουν επιχειρήσεις που έχουν εξασφαλίσει άδεια το τελευταίο διάστημα.

Α), Β) Αν η επιχείρηση διαθέτει άδεια λειτουργίας τότε δεν μπορούμε να έχουμε ίδρυση, σύμφωνα με την παρ. Β.2 του άρθρου 9 της ΥΑ. Απαιτείται έλεγχος από την ΟΤΔ αν η εταιρεία/επιχείρηση βρίσκεται σε λειτουργία, ενώ ειδικότερα σε περιπτώσεις τουριστικών καταλυμάτων, απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή ως προς την δημιουργία τεχνητών συνθηκών ένταξης, λόγω των περιορισμών στις ιδρύσεις.

Γ) Εκσυγχρονισμό μπορούμε να έχουμε σε επιχειρήσεις οι οποίες διαθέτουν άδεια λειτουργίας, και αποδεικνύεται η λειτουργία τους, ενώ πρέπει να έχει γίνει απόσβεση των παγίων της επιχείρησης για τα οποία αιτούνται επιχορήγηση.

21) Εκσυγχρονισμός επιχείρησης π.χ. εργαστήρια ζαχαροπλαστικής του ίδιου ΑΦΜ σε διαφορετικές περιοχές (διαφορετικοί τόποι εγκατάστασης επένδυσης), με διαφορετικές άδειες λειτουργίας, μπορούν να υποβληθούν ως ενιαία πρόταση;.

Δεδομένου ότι έχουν διαφορετικές άδειες λειτουργίας, θα πρέπει να υποβληθούν ως διαφορετικές αιτήσεις στήριξης.

22) Επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου θα μπορούν να ενισχυθούν χωρίς να υπάρχει μεταποιητικό κομμάτι; Π.χ. κρεοπωλείο, μανάβικο ή έκθεση επίπλου. Εφόσον υπάρχει μεταποιητική επιχείρηση, μπορεί να επιδοτηθεί και το λιανικό εμπόριο στον ίδιο ή σε διαφορετικό χώρο;

Ναι μπορούν να ενισχυθούν. Αναφορικά με το δεύτερο σκέλος της ερώτησης μπορεί να επιδοτηθεί και το λιανικό εμπόριο (εντός της ίδιας αίτησης στήριξης), με την προϋπόθεση να λειτουργεί στον ίδιο χώρο της επένδυσης.

23) Σε ενιαίο οικόπεδο/αγροτεμάχιο, υπό το ίδιο ΑΦΜ, λειτουργούν 2 επιχειρήσεις, με 2 διαφορετικές άδειες λειτουργίας, οι οποίες επιχειρήσεις είναι συμπληρωματικές. Μπορεί να υποβληθεί ενιαία πρόταση εκσυγχρονισμού και των 2 επιχειρήσεων;

Όχι. Δεδομένου ότι έχουν διαφορετικές άδειες λειτουργίας, θα πρέπει να υποβληθούν ως διαφορετικές αιτήσεις στήριξης.

24) Άρθρο 7: α) Υπο-παρέμβαση 1.5: Να διευκρινιστεί αν η αύξηση δυναμικότητας προϋποθέτει αύξηση του όγκου του υφιστάμενου κτιρίου, β) Υπο-παρέμβαση 1.7: Ποιες ενέργειες θεωρούνται εξοικονόμηση ενέργειας και νερού και ποιες όχι, γ) Υπο-παρέμβαση 1.6: Οι πράξεις αφορούν ίδρυση ή εκσυγχρονισμό. Γιατί δεν είναι επιλέξιμη η μετεγκατάσταση, κάτι που ισχύει στις άλλες υπο-παρεμβάσεις της κατηγορίας 1; Θα μπορούσε επιχείρηση συνεργείου αυτοκινήτων να μεταφερθεί σε νέο χώρο ιδιόκτητο, μεταφέροντας μέρος του υπάρχοντος εξοπλισμού και αγοράζοντας και νέο εξοπλισμό και κλείνοντας την παλιά επιχείρηση;

α) Όχι απαραίτητα. Αν σύμφωνα με τις θεσμοθετημένες προδιαγραφές και τα τετραγωνικά του κτιρίου επιτρέπεται να τοποθετηθούν επιπλέον κλίνες, τότε δεν απαιτείται αύξηση του όγκου του κτιρίου.

β) Ενέργειες που συμβάλουν αποκλειστικά στην εξοικονόμηση ενέργειας και νερού και όχι δαπάνες που αφορούν στην απλή αντικατάσταση ή στη συντήρηση και αποκατάσταση βλαβών.

γ) Στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού είναι δυνατή και η μετεγκατάσταση.

25) Άρθρο 7 παρ. 1.5.2: α) Οι ιδρύσεις Camping εμπίπτουν στους περιορισμούς της παραγράφου 1.5.2 του άρθρου 7 της ΥΑ; β) Η επέκταση υφιστάμενου καταλύματος μπορεί να γίνει και εκτός ορεινών περιοχών; γ) Οι ξενώνες φιλοξενίας νέων αποτελούν επιλέξιμες επενδύσεις;

α) Όχι, καθώς οι κτιριακές υποδομές που τυχόν κατασκευαστούν στο πλαίσιο μιας πρότασης για ίδρυση Camping, δεν αφορούν στην εξυπηρέτηση διανυκτέρευσης των επισκεπτών, αλλά σε βοηθητικούς χώρους (εστίαση, υγιεινή).

β) Ναι με την προϋπόθεση ότι η επέκταση πραγματοποιείται εντός του οικοπέδου του υφιστάμενου καταλύματος. Οι περιορισμοί της παραγράφου 1.5.2 του άρθρου 7 της ΥΑ, αφορούν μόνο σε ιδρύσεις καταλυμάτων.

γ) Σύμφωνα με την ΚΥΑ 69945/14/03/2025 οι ξενώνες φιλοξενίας νέων αποτελούν επιλέξιμη μορφή καταλυμάτων ως προς ίδρυση, μόνο σε ορεινές περιοχές ή νησιά κάτω των 3.500 κατοίκων.

Δεδομένου όμως ότι κατηγορία αυτή κατά βάση αφορά σε αστικά κέντρα και δεν εξυπηρετεί την ανάπτυξη των απομονωμένων αγροτικών περιοχών, θεωρούμε ότι δε συμβάλει στους στόχους

του ΣΣ ΚΑΠ αλλά και των τοπικών προγραμμάτων. Ως εκ τούτου, για την ενίσχυση τους απαιτείται η απόδειξη της συμβατότητας με τους στόχους του τοπικού προγράμματος και του ΣΣ ΚΑΠ.

26) Στην παρ. 11 του άρθρου 5 της υπ' αριθ. 390771/2024 (Β' 6828) ΚΥΑ: «Πολυλειτουργικά Αγροκτήματα» αναφέρονται τα εξής: «Σε κάθε πολυλειτουργικό αγρόκτημα επιτρέπεται η λειτουργία και εκμετάλλευση αγροτουριστικής μονάδας έως 10 δωματίων μέγιστης δυναμικότητας 40 κλινών, σύμφωνα με τα ισχύοντα κάθε φορά νομικά και θεσμικά πλαίσια. Η εκμετάλλευση και λειτουργία μεγαλύτερου αριθμού δωματίων εμπίπτει αποκλειστικά στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4276/2014». α) Τι σημαίνει αγροτουριστική μονάδα και ποιες είναι οι διαφορές με τις επιτρεπόμενες μορφές της περίπτωσης ββ) της παρ. 1 του άρθρου 29 του Ν. 4276/2024; β) Ισχύουν και για τις υποδομές διανυκτέρευσης πολυλειτουργικού αγροκτήματος οι διατάξεις της υπ' αριθ. 69945/2025 ΚΥΑ, καθώς και ο περιορισμός της ίδρυσης μόνο σε ορεινές περιοχές; Δηλαδή πολυλειτουργικό αγρόκτημα με υποδομή διανυκτέρευσης μπορεί να δημιουργηθεί μόνο σε ορεινή περιοχή;

α) Για την ερμηνεία των διατάξεων της υπ' αριθ. 390771/2024 (Β' 6828) ΚΥΑ θα πρέπει να απευθυνθείτε στον φορέα που είναι υπεύθυνος για την έκδοση της.

β) Ο περιορισμός εφαρμόζεται για όλες τις περιπτώσεις ίδρυσης επιχειρήσεων, που αφορούν σε κατασκευή κτηριακών υποδομών για διανυκτέρευση.

27) Σύμφωνα με το σχέδιο της ΚΥΑ των λειτουργικών μορφών και κατηγοριών των τουριστικών καταλυμάτων, δεν υπάρχει περιορισμός στην τάξη κλειδιών και αστέρων των καταλυμάτων που ενισχύονται, όπως επίσης και σε περιορισμός σε παραδοσιακούς οικισμούς. Θα ισχύσει κάτι τέτοιο;

Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο εφαρμογής της παρέμβασης Π3-77-4.1 δεν υπάρχει περιορισμός στην τάξη κλειδιών και αστέρων των καταλυμάτων που ενισχύονται. Σε κάθε περίπτωση ισχύουν οι προδιαγραφές αυτών σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Στο πλαίσιο ενίσχυσης επιχειρήσεων παροχής ποιοτικών υπηρεσιών, προτείνουμε στις ΟΤΔ (όταν αυτό είναι σύμφωνο με την τοπικής τους στρατηγική) να θέσουν ως όρο επιλεξιμότητας στην πρόσκληση, τα 3 κλειδιά/αστέρια και άνω.

28) Άρθρο 8 παρ. 3β: Αφορά την υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-7.1. Τα συνεργατικά σχήματα πρέπει να αποκτήσουν νομική μορφή ή μπορούν να είναι άτυπα; Τι εννοούμε με τον όρο «τυπικές επιχειρηματικές μορφές»;

Τα συνεργατικά σχήματα της υπο-παρέμβασης Π3-77-4.1-7.1 θα πρέπει να αποκτήσουν νομική μορφή, δηλαδή να διαθέτουν ΑΦΜ και αυτό εννοούμε με τον όρο «τυπικές επιχειρηματικές μορφές».

29) Μεταβίβαση άδειας λειτουργίας επιχείρησης σε νέο ιδιοκτήτη και υποβολή πρότασης από το νέο ιδιοκτήτη πριν το κλείσιμο μίας διαχειριστικής χρήσης από αυτόν θα θεωρηθεί ως ίδρυση ή ως εκσυγχρονισμός-επέκταση; Στα καταλύματα που η ίδρυση επιτρέπεται μόνο σε ορεινές περιοχές η απάντηση αποτελεί κριτήριο επιλεξιμότητας της πρότασης.

Εφόσον η μεταβίβαση άδειας λειτουργίας σε νέο ιδιοκτήτη έχει ολοκληρωθεί πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης, θεωρείται εκσυγχρονισμός-επέκταση. Γενικότερα, στις περιπτώσεις μεταβίβασης μιας επιχείρησης σε νέο ιδιοκτήτη το επενδυτικό σχέδιο θα περιλαμβάνει δαπάνες που αφορούν σε εκσυγχρονισμό ή/και επέκταση της υφιστάμενης υποδομής. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να γίνεται έλεγχος αν με τη μεταβίβαση προκαλείται τεχνητή συνθήκη ένταξης.

30) Στον πίνακα 5α του υποδείγματος της περιγραφής της αίτησης στήριξης, δηλώνονται οι αναδρομικές δαπάνες από 01.01.2023. α) Μπορούν αυτές να αποτελούν τεκμηρίωση του συνόλου ή τμήματος της ιδιωτικής συμμετοχής; Επειδή θεωρούμε ότι κάτι τέτοιο είναι λογικό, θα πρέπει να περιγράφεται η απαραίτητη διαδικασία στην πρόσκληση ή/και στον οδηγό; Β) Θα αναφέρονται στα συνημμένα της πρόσκλησης οι ΚΑΔ οι οποίοι δεν είναι επιλέξιμοι λόγω του κανονισμού De minimis και εάν ΝΑΙ θα μας σταλεί κάποιο σχετικό αξιόπιστο αρχείο από ΕΥΚΕ-ΧΕ ή θα γίνει με δική μας ευθύνη;

Α) Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο η ιδία συμμετοχή εξετάζεται στο σύνολο της πράξης. Ως εκ τούτου το μέρος της υλοποιημένης πράξης δεν μπορεί να αποτελέσει απόδειξη ιδίας συμμετοχής.

Β) Στην πρόσκληση δε θα υπάρχει λίστα με επιλέξιμους ΚΑΔ. Κατά την αίτηση στήριξης ο δικαιούχος υποχρεούται να συμπληρώσει τον/τους ΚΑΔ του επιχειρηματικού σχεδίου. Η επιλεξιμότητα εξετάζεται αποκλειστικά και μόνο ως προς την επιλεξιμότητα του επιχειρηματικού σχεδίου και όχι ως προς τις λοιπές δραστηριότητες του δυνητικού δικαιούχου. Οι ΟΤΔ στο πλαίσιο εξέτασης της αίτησης στήριξης έχουν την ευθύνη εξέτασης και της επιλεξιμότητας της πράξης σύμφωνα με τους περιορισμούς του κανονισμού de minimis, του εθνικού θεσμικού πλαισίου και του τοπικού προγράμματος.

1.3. Πράξεις δημοσίου χαρακτήρα

31) Το Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας της οικείας Περιφέρειας (Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου) μπορεί να αποτελεί δικαιούχο του τοπικού προγράμματος;

Ναι, μπορούν να είναι δικαιούχοι αυτού του είδους φορείς, καθώς θεωρούνται τοπικοί φορείς, με την προϋπόθεση ότι συμπεριλαμβάνονται οι φορείς αυτοί στο Τοπικό Πρόγραμμα ως επιλέξιμοι δικαιούχοι. Στους τοπικούς φορείς συγκαταλέγονται όσοι δικαιούχοι έχουν έδρα εντός της Περιφέρειας που υλοποιείται το Τοπικό Πρόγραμμα. Ως μη τοπικοί φορείς συγκαταλέγονται και αυτοί που υπάγονται σε κεντρικούς φορείς, που έχουν έδρα εκτός της Περιφέρειας (π.χ. υπουργεία). Εξαίρεση αποτελούν οι φορείς που περιγράφονται στο άρθρο 8 της ΥΑ.

32) Άρθρο 8 παρ. Ι: Να διευκρινιστεί ο όρος Τοπικός Φορέας και Τοπικός Σύλλογος (π.χ. Σύλλογος Αποδήμων με έδρα στην Αθήνα μπορεί να υποβάλλει πρόταση για επιλέξιμη περιοχή σε Τοπικό Πρόγραμμα; Σύλλογος εντός της Περιφέρειας με έδρα σε μη επιλέξιμη περιοχή μπορεί να υποβάλλει πρόταση για επιλέξιμη περιοχή σε Τοπικό Πρόγραμμα, ανεξάρτητα της ύπαρξης παραρτήματος στην περιοχή παρέμβασης;).

Όχι, δεν είναι δυνατή η υποβολή πρότασης από φορέα με έδρα σε μη επιλέξιμη περιοχή, εκτός αν αυτή είναι εντός της Περιφέρειας που υλοποιείται το Τοπικό Πρόγραμμα (βλ. απάντηση Ν ο 31).

33) Νομικό πρόσωπο της Εκκλησίας (Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου) μπορεί να αποτελεί δικαιούχο του τοπικού προγράμματος;

Ναι, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις της απάντησης Ν ο 31, δηλαδή να πληρούν τον όρο του «τοπικού φορέα».

34) Οι Δήμοι, μέσω του τμήματος Πολιτικής Προστασίας, μπορούν να είναι δικαιούχοι για τις υπο-παρεμβάσεις Π3-77-4.1-6.1 και Π3-77-4.1-6.2;

Ναι, εάν έχουν αρμοδιότητα για την εκτέλεση σχετικών έργων.

35) Υπάρχει ασυμφωνία δικαιούχων μεταξύ ΥΑ και Σχεδίου Πρόσκλησης για παρεμβάσεις Δημόσιου χαρακτήρα για τους δικαιούχους.

Όχι, δεν υπάρχει ασυμφωνία της πρόσκλησης με το άρθρο 8 της ΥΑ, απλά στην πρόσκληση υπάρχει μεγαλύτερη εξειδίκευση.

36) Άρθρο 10 παρ. 5: Τα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (Σύλλογοι κλπ.), έχουν τη δυνατότητα να υποβάλουν προτάσεις για την υλοποίηση πράξεων δημοσίου χαρακτήρα με διαφορά συνολικού και επιλέξιμου προϋπολογισμού και σε περίπτωση ένταξης μη επιλέξιμη δαπάνη να καλυφθεί με τη χρήση τυχόν υπερδέσμευσης;

Όχι, η συγκεκριμένη διάταξη αφορά σε έργα που εκτελούνται με διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων.

37) Στην παράγραφο 1.7 της πρόσκλησης γίνεται αναφορά σε «φορείς που υλοποιούν πράξεις κοινωνικού χαρακτήρα». Παρακαλούμε να μας διευκρινίσετε: • Ποιοι φορείς εμπίπτουν στην εν λόγω κατηγορία. • Εάν υφίσταται κάποιο επίσημο μητρώο (π.χ. εθνικό ή τομεακό) στο οποίο θα πρέπει να είναι εγγεγραμμένοι. • Εάν ο χαρακτηρισμός προκύπτει αποκλειστικά από το καταστατικό και το φυσικό αντικείμενο της προτεινόμενης πράξης.

Ο χαρακτηρισμός προκύπτει αποκλειστικά από το καταστατικό και το φυσικό αντικείμενο της προτεινόμενης πράξης.

38) Παρακαλούμε να μας διευκρινίσετε εάν τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.) ή άλλοι μη τοπικοί φορείς (π.χ. ΕΛΓΟ Δήμητρα), ως νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, δύνανται να θεωρηθούν δυνητικοί δικαιούχοι στο πλαίσιο των υπο-παρεμβάσεων Π3-77-4.1-6.1 και Π3-77-4.1-6.2 ως «λοιποί αρμόδιοι φορείς», εφόσον η προτεινόμενη πράξη υλοποιείται εντός της περιοχής παρέμβασης.

Ισχύουν όσα αναγράφονται στις ερωτήσεις 31 και 34 και στο άρθρο 8 της ΥΑ.

39) Μπορεί να υποβληθεί πρόταση από ΟΤΑ για κτίριο ιδιοκτησίας του (π.χ. για μετατροπή του σε εκθετήριο) και φορέα λειτουργίας του έναν Πολιτιστικό Σύλλογο και αν ναι υπό ποιες προϋποθέσεις;

Ναι, με την προϋπόθεση ύπαρξης προγραμματικής σύμβασης ή άλλου σχετικού δικαιολογητικού, όπου ορίζει ποιος είναι ο φορέας λειτουργίας.

40) Μπορεί να υποβληθεί πρόταση από ΟΤΑ με ενιαία μελέτη που περιλαμβάνει επεμβάσεις σε 3 διαφορετικούς χώρους ή σε διαφορετικές τοπικές κοινότητες για το ίδιο αντικείμενο (π.χ. ανάπλαση 3 πλατειών ή 3 γηπέδων 5*5); Η διακήρυξη θα αφορά όλο το έργο και έναν ανάδοχο.

Ναι, μάλιστα είναι προτιμότερο καθώς θα έχουμε μια ενιαία εργολαβία και συνεπώς αποφυγή επανάληψης των ίδιων χρονοβόρων διαδικασιών ανάθεσης για κάθε τοπική κοινότητα.

41) Δημοτικό Parking χωρίς τέλη (χωρίς εισιτήριο εισόδου) είναι επιλέξιμο με επιδότηση 100% στην υποπαρέμβαση 3.1;

Εφόσον αφορά σε εξυπηρέτηση των τουριστών-επισκεπτών της περιοχής, δεν μπορεί να είναι επιλέξιμο.

42) Μπορεί για βελτίωση δικτύου ύδρευσης οι παρεμβάσεις να γίνουν μόνο εκτός οικισμού, αλλά να εξυπηρετούν το δίκτυο ύδρευσης εντός οικισμού; (π.χ. την κατασκευή ή τη βελτίωση μιας δεξαμενής εκτός οικισμού).

Όχι, θα πρέπει να υπάρχουν και κάποιες παρεμβάσεις, έστω και μικρής κλίμακας, εντός του οικισμού.

43) Στην υποπαρέμβαση 4.1 «Έργα υποδομών μικρής κλίμακας» δεν επιδοτούνται τα έργα αγροτικής οδοποιίας;

Όχι, στη συγκεκριμένη υπο-παρέμβαση επιλέξιμα είναι έργα οδοποιίας εντός οικισμού. Σημειώνουμε ότι στο πλαίσιο του LEADER στο ΣΣ ΚΑΠ, δεν είναι επιλέξιμες οι πράξεις που συνδέονται με άμεσο ή έμμεσο τρόπο με τον πρωτογενή τομέα.

44) Άρθρο 10 παρ. 6: Αύξηση εγκεκριμένου προϋπολογισμού: Δημόσιο έργο εντάσσεται με το μέγιστο του επιτρεπόμενου προϋπολογισμού στην υπο-παρέμβαση, ήτοι 400.000€, έως την απόφαση ένταξης απαιτήθηκε τροποποίηση της μελέτης με αύξηση του προϋπολογισμού της μελέτης άνω των 400.000€, το ποσό της αύξησης αποτελεί επιλέξιμη αξία του συνολικού προϋπολογισμού;

Μόνο στην περίπτωση που η αύξηση του προϋπολογισμού της μελέτης, εμπίπτει στις περιπτώσεις της παρ. 4 του άρθρου 10 της ΥΑ, ενώ το επιπλέον ποσό βαρύνει αποκλειστικά και μόνο τον δικαιούχο.

45) Πότε θεωρείται ότι διαθέτει οριστική μελέτη ένα έργο, είναι απαραίτητο να υποβληθούν και οι σχετικές αδειοδοτήσεις;

Οριστική θεωρείται η μελέτη η οποία διαθέτει τη σχετική απόφαση έγκρισης από τον αρμόδιο φορέα/υπηρεσία. Οι αδειοδοτήσεις δεν είναι απαραίτητες για την υποβολή της αίτησης στήριξης, εκτός αν αυτές απαιτούνται προκειμένου να καταστεί οριστική η μελέτη του έργου.

46) 46. Είναι επιλέξιμη η δαπάνη υποβολής φακέλου για φορείς του δημοσίου, στο πλαίσιο της υποβολής της αίτησης στήριξης;

Σε περίπτωση που ο φορέας δεν διαθέτει το προσωπικό και την τεχνογνωσία για την σύνταξη και υποβολή του φακέλου, τότε είναι επιλέξιμη δαπάνη σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 44 του ν. 4412/2016.

47) Πολιτιστικός σύλλογος ή δήμος επιθυμεί την προμήθεια παραδοσιακών φορεσιών. Παράλληλα, Δήμος επιθυμεί να υποβάλει άλλη πρόταση, για τη δημιουργία εκθετηρίου σε κτίριο χαρακτηρισμένο με ΦΕΚ ως νεότερο μνημείο ή διατηρητέο και την σύνταξη μουσικολογικής / εκθετηριακής μελέτης. Α. Σε ποια υπό-παρέμβαση δύναται να υποβάλει την συγκεκριμένη δαπάνη προκειμένου να είναι επιλέξιμη; Β. Είναι επιλέξιμη η δαπάνη μουσικολογικής / εκθετηριακής μελέτης;

Α. Υποβάλλεται στην υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-5.2., καθώς η δαπάνη αφορά σε πράξεις που συνδέονται με τον πολιτισμό.

Β. Η μουσικολογική / εκθετηριακή μελέτη, είναι επιλέξιμη δαπάνη μιας πράξης εφόσον ο Δήμος δεν έχει την τεχνική επάρκεια για την σύνταξη της συγκεκριμένης μελέτης, σύμφωνα με τους περιορισμούς της παρ. 9 του άρθρου 14Γ της ΥΑ.

48) Οι μελέτες εκτός των απαιτούμενων τευχών δημοπράτησης, οι οποίες είναι απαραίτητες για την ορθή υλοποίηση του έργου (π.χ. δασοτεχνική, γεωτεχνική, μελέτη εξοικονόμησης ενέργειας ή ύδατος), είναι επιλέξιμες σε όλες τις υπο-δράσεις εφόσον συνοδεύονται από υποδομές ή μόνο στην Π3-77-4.1-5.2;

Σύμφωνα με την υπ' αρ. 121173/09.05.2025 εγκύκλιο (Εγκύκλιος Πρόσκλησης ΔΕ) «Οι κάθε είδους μελέτες δεν μπορούν να αποτελέσουν από μόνες τους πράξη, αλλά ως απαραίτητη ενέργεια για την υλοποίηση της αντίστοιχης πράξης και μόνο σε αυτή την περίπτωση μπορούν να θεωρηθούν επιλέξιμες δαπάνες». Συνεπώς οι μελέτες είναι επιλέξιμη δαπάνη για την εκτέλεση του έργου, σύμφωνα με τους περιορισμούς της παρ. 9 του άρθρου 14Γ της ΥΑ, με εξαίρεση την υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-5.2 και με την προϋπόθεση ότι οι μελέτες αυτές μπορούν να αποτελέσουν μια ολοκληρωμένη πράξη.

Επιπλέον, για έργα που εκτελούνται με διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων, οι μελέτες είναι επιλέξιμες, μόνο στην περίπτωση που ο φορέας δεν διαθέτει την τεχνική επάρκεια να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στην εκπόνησή τους.

49) Δύναται στο πλαίσιο της παρέμβασης Π3-77-4.1 του ΣΣ ΚΑΠ (για υπο-παρεμβάσεις Δημοσίου χαρακτήρα) και ειδικότερα στα πλαίσια της υπο-παρέμβασης Π3-77-4.1-4.2 «Ενίσχυση υπηρεσιών και υποδομών αναψυχής, ανάπλασης, τουριστικών πληροφοριών και λοιπών υποδομών μικρής κλίμακας», να υλοποιηθούν παρεμβάσεις όπως π.χ. εγκατάσταση σημείων τουριστικής πληροφόρησης (info points), σε κομβικά σημεία εκτός της περιοχής παρέμβασης;

Επιπλέον, στο πλαίσιο των υπο-παρεμβάσεων Π3-77-4.1-5.1 και Π3-77-4.1-5.2, δύναται να θεωρηθεί επιλέξιμη η πραγματοποίηση εκδηλώσεων σε κομβικά σημεία εκτός της περιοχής παρέμβασης, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές συμβάλλουν άμεσα στην προβολή, εξωστρέφεια και επίτευξη των στόχων της τοπικής στρατηγικής της περιοχής παρέμβασης και, φυσικά, σε αυτούς της εκάστοτε αίτησης στήριξης;

Σύμφωνα με την ΥΑ 2545/10.10.2022 (Β' 5361), σε ειδικές περιπτώσεις και κατόπιν σχετικής τεκμηρίωσης επιτρέπεται η υλοποίηση άυλων πράξεων ή πράξεων που αφορούν μόνο σε αγορά εξοπλισμού και δεν αφορούν σε κτηριακές υποδομές σε περιοχές εκτός της περιοχής παρέμβασης, με την προϋπόθεση ότι τα έργα αυτά παρέχουν οφέλη κυρίως στον πληθυσμό της περιοχής παρέμβασης.

50) Στο πλαίσιο της υπο-παρέμβασης Π3-77-4.1-5.2 «Ενίσχυση μελετών, υπηρεσιών και υποδομών που συνδέονται με τον πολιτισμό και την αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς», μπορεί η ΟΤΔ ή μέλος αυτής να είναι δικαιούχος πράξης που αφορά μόνο σε μελέτη;

Όχι, οι κάθε είδους μελέτες που εκπονεί η ΟΤΔ ή μέλος αυτής, αφορούν στην τοπική στρατηγική και ως εκ τούτου, είναι επιλέξιμες μόνο στο πλαίσιο της υπο-παρέμβασης Π3-77-4.1-9.1.

51) Στο υπόδειγμα πρόσκλησης αναφέρεται ότι το ποσοστό επιχορήγησης ανέρχεται «έως το 100% (ή έως το 75% για την υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-5.1) δυνάμει των παρ. 4γii και 4γiv του άρθρου 73 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115». Δεδομένου ότι για τις συγκεκριμένες υπο-παρεμβάσεις προβλέπεται 100% (ή 75%) ένταση ενίσχυσης, παρακαλούμε να μας διευκρινίσετε εάν είναι επιτρεπτή η απάλειψη της διατύπωσης «έως το», ώστε το ποσοστό επιχορήγησης να αναφέρεται ρητά ως 100% (ή 75%).

Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να είναι έως 100% ή 75%. Οι ΟΤΔ στο τοπικό τους πρόγραμμα επιλέγουν αν θα κάνουν χρήση του ανώτατου ποσοστού ενίσχυσης ή μικρότερο αυτού. Συνεπώς στην πρόσκληση θα πρέπει να αναφέρεται το ακριβές ποσοστό σύμφωνα με το εγκεκριμένο τοπικό πρόγραμμα.

52) Το κριτήριο επιλογής Π3-77-4.1_Δ_128 προβλέπει τη βαθμολόγηση της επαναληψιμότητας της εκδήλωσης στο πλαίσιο του σχεδίου χρηματοδότησης, με τη μέγιστη βαθμολογία να αποδίδεται σε εκδηλώσεις που θα πραγματοποιηθούν για 4 έτη και άνω (για την υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-5.1 «Ενίσχυση πολιτιστικών ή αθλητικών εκδηλώσεων»). Παρακαλούμε να μας διευκρινίσετε με ποιον τρόπο θα μπορούσε να έχει εφαρμογή το εν λόγω κριτήριο, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι πράξεις της προγραμματικής περιόδου θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί έως το έτος 2027, γεγονός που περιορίζει χρονικά τη δυνατότητα πολυετούς επαναληψιμότητας.

Δεδομένου ότι η λήξη της προγραμματικής περιόδου είναι το 2029 και όχι το 2027 η χρήση του κριτηρίου έχει εφαρμογή.

53) Στην υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-3.1 είναι δυνατή η ένταξη έργων που αφορούν μόνο σε εξοπλισμό (ρουχισμός, μπάλες, όργανα γυμναστικής/προπόνησης, λοιπός εξοπλισμός), χωρίς την υλοποίηση έργων υποδομής;

Ναι, μπορούν να ενταχθούν πράξεις που αφορούν μόνο σε εξοπλισμό, με την προϋπόθεση ότι αποτελούν μια ολοκληρωμένη παρέμβαση και όχι απλή αγορά μέρους του εξοπλισμού.

54) Στο πλαίσιο της υπο-παρέμβασης Π3-77-4.1-3.1 είναι επιλέξιμη πρόταση επισκευής σχολικού κτιρίου (πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και προμήθειας εξοπλισμού, με δικαιούχο τον εκάστοτε Δήμο;

Οι παρεμβάσεις σε σχολικά κτίρια είναι επιλέξιμες υπό την προϋπόθεση ότι η πράξη δεν αφορά σε εργασίες σε απλής συντήρησης κτιριακών εγκαταστάσεων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην υπ’ αριθ. 121173/09-05-2025 εγκύκλιο.

55) Η ανέγερση κτηρίου με χρήση προκατασκευασμένου φορέα, σε ποιο είδος σύμβασης, κατά τον ν. 4412/2016, αντιστοιχεί (προμήθεια ή κατασκευή);

Σε μια μεικτή σύμβαση εκτός από την επιμέρους εκτιμώμενη αξία των εργασιών κατασκευής ή προμήθειας υλικών, σημαντικό ρόλο στον προσδιορισμό του είδους της σύμβασης που θα ακολουθηθεί, αποτελεί το ποσοστό και η κρισιμότητα των τεχνικών εργασιών που θα απαιτηθούν για την ολοκλήρωση του έργου. Σε κάθε περίπτωση συστήνεται η υποβολή ερωτήματος στο οικείο Τεχνικό Συμβούλιο.

56) Είναι δυνατή η χρήση από τον δικαιούχο των διαδικασιών ανάθεσης δημόσιων έργων με τα συστήματα «Μελέτη - Κατασκευή» (άρθρο 50 του ν. 4412/16) και της

Προκαταρκτικής διαβούλευσης της αγοράς (άρθρα 46, 47 του ν. 4412/16), καθώς αν επιλεχθούν αυτές οι διαδικασίες, δεν θα διαθέτει το έργο οριστική μελέτη.

Οι συγκεκριμένες διαδικασίες δεν συνηθίζονται για μικρά έργα που εκτελούνται στο πλαίσιο του LEADER. Σε κάθε περίπτωση σύμφωνα με τα οριζόμενα στο θεσμικό πλαίσιο απαιτείται η ύπαρξη οριστικής μελέτης.

57) Σύμφωνα με το άρθρο 14Γ απαιτείται η διενέργεια αυτοψίας. Την εν λόγω αυτοψία την κάνει ο αξιολογητής ή στέλεχος της ομάδας έργου, όπως ήταν στο προηγούμενο LEADER;

Δεδομένου ότι η διενέργεια αυτοψίας αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του διοικητικού ελέγχου της αίτησης στήριξης αυτή διενεργείται από το αρμόδιο στέλεχος για την αξιολόγηση. Σε περίπτωση κωλύματος αυτού, η αυτοψία μπορεί να γίνει από άλλο στέλεχος για το οποίο δε συντρέχουν λόγοι σύγκρουσης συμφερόντων και δε θα μετάσχει στην επιτροπή ενστάσεων του εν λόγω έργου.

1.4. Μελέτη απλοποιημένου κόστους

58) Για ποιες δαπάνες είναι υποχρεωτική η εφαρμογή της μελέτης απλοποιημένου κόστους;

Σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 14Γ της ΥΑ η μελέτη απλοποιημένου κόστους είναι υποχρεωτική για δαπάνες κτηριακών υποδομών για τις κατηγορίες κτιρίων που περιγράφονται στον οδηγό και του περιβάλλοντος χώρου αυτών, ενώ για τις υπόλοιπες δαπάνες που περιλαμβάνονται σε αυτή, όπως μηχανολογικό και λοιπό εξοπλισμό και μελέτες, η εφαρμογή του είναι προαιρετική. Παράλληλα οι αντίστοιχες μελέτες απλοπποιημενου κόστους είναι υποχρεωτικές για τις πράξεις των κατηγοριών υπο-παρεμβάσεων 2, 7 και για την υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-9.1, καθώς και για συγκεκριμένες δαπάνες των πράξεων της κατηγορίας υπο-παρεμβάσεων 8. Σε κάθε, περίπτωση ισχύουν τα αναγραφόμενα στις παρ. 6 έως 9 του άρθρου 14Γ της ΥΑ.

59) Ο υπολογισμός του κόστους ανά τετραγωνικό μέτρο για εξώστες και κλιμακοστάσια σε ποια χρήση χώρου αντιστοιχεί;

Αντιστοιχεί στη χρήση ημιυπαίθριοι χώροι και κύριοι χώροι αντίστοιχα.

60) Στην στήλη για το μεταλλικό σκελετό και στην εργασία «Σκελετός οπλισμένου σκυροδέματος» υπάρχει κενό, προφανώς επειδή ο σκελετός είναι μεταλλικός, όμως η

θεμελίωσή του αποτελείται από οπλισμένο σκυρόδεμα. Στο συγκεκριμένο ποσοστό περιλαμβάνεται και η θεμελίωση του κτίσματος;

Ναι, περιλαμβάνεται και η θεμελίωση.

61) Το κόστος της πισίνας συμπεριλαμβάνει μόνο τον μηχανολογικό εξοπλισμό ή και τις κτιριακές εργασίες για την κατασκευή;

Η μελέτη περιγράφει το κόστος κτιριακών εργασιών και συνεπώς μόνο τις εργασίες και τα υλικά κατασκευής της πισίνας. Το ίδιο ισχύει και για τα ψυγεία σε βιομηχανικά κτίρια.

62) Για ανέγερση νέου κτιρίου, υπάρχει απαίτηση για ανάλυση των επιμέρους εργασιών σύμφωνα με τα ποσοστά του πίνακα Ι.Α1 της μελέτης ή η ανάλυση των εργασιών θα είναι ελεύθερη σύμφωνα με την μελέτη ή τις ανάγκες του έργου;

Όχι, ο πίνακας εφαρμόζεται μόνο στις περιπτώσεις εκσυγχρονισμού για τον υπολογισμό του κόστους ανά τ.μ., ή ανέγερσης κτιρίου που δεν περιλαμβάνεται μία από τις κατηγορίες εργασιών του πίνακα, ή στις περιπτώσεις υπολογισμού της Δ.Δ. σε μερικά αιτήματα πληρωμής. Στις περιπτώσεις ανέγερσης κτιρίου όπου μία κατηγορία εργασιών καταργείται μερικώς ή στο σύνολο της (π.χ. λοιπές εργασίες) θα πρέπει να γίνεται ανάλογη μείωση στον προϋπολογισμό.

63) 63. Ο πίνακας Ι.Α1 σελ. 3 του Οδηγού περιλαμβάνει τις εργασίες με τα αντίστοιχα ποσοστά συμμετοχής τους στον προϋπολογισμό. Κατά την μελέτη σύνταξης προϋπολογισμού ή κατά την υλοποίηση του έργου, ενδέχεται κάποιες εργασίες να υλοποιηθούν με χαμηλότερο ή μεγαλύτερο κόστος από αυτό που προκύπτει από τα ποσοστά του πίνακα ή ακόμη και να πραγματοποιηθούν με ιδία συμμετοχή, άρα θα πρέπει να διαφοροποιηθεί το ποσοστό συμμετοχής της εργασίας. Α) Είναι εφικτή η αλλαγή των ποσοστών συμμετοχής των επιμέρους εργασιών του πίνακα ή η μεταφορά υπολοίπου σε άλλη εργασία του πίνακα, αυξομειώνοντας αναλόγως τα ποσοστά βάση των αλλαγών; Β) Σύμφωνα με τον πίνακα του κεφαλαίου Ι.Α.1 (σελ. 3) του Οδηγού, τα ποσοστά συμμετοχής των κατηγοριών εργασιών είναι δεσμευτικά και στο στάδιο των πληρωμών; Γ) Στις περιπτώσεις μερικής πληρωμής, η αιτούμενη δαπάνη θα υπολογίζεται με βάση το άθροισμα των ποσοστών των επιμέρους εργασιών του πίνακα κατανομής; Δ) Σε περίπτωση που κάποια κατηγορία εργασιών είτε υλοποιείται με μικρότερο κόστος είτε δεν υλοποιείται καθόλου, αλλά το άθροισμα των τιμολογίων των λοιπών εργασιών ισούται με τον εγκεκριμένο συνολικό προϋπολογισμό, η πληρωμή πραγματοποιείται επί του συνολικού ποσού απαιτείται αντίστοιχη μείωση; Ε) Σε περίπτωση που έχουμε

κατασκευαστικές εργασίες, οι οποίες δεν μπορούν να ομαδοποιηθούν σε κάποια εργασία του πίνακα (π.χ. επικαλύψεις, ψευδοροφές, στέγη, αντικατάσταση στέγης). Πως θα υπολογίζονται;

Α) Κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης καταχωρείται το κόστος ανά τ.μ., συνεπώς δεν χρειάζεται η αναλυτική αποτύπωση των εργασιών σύμφωνα με τα ποσοστά του πίνακα.

Β) Στα μερικά αιτήματα πληρωμής όπου το κτίριο δεν έχει τελειώσει πλήρως ο υπολογισμός της ενίσχυσης γίνεται βάσει του πίνακα εργασιών με την προϋπόθεση ότι οι ζητούμενες δαπάνες αφορούν σε ολοκληρωμένες εργασίας.

Γ) Ναι.

Δ) Στις περιπτώσεις όπου μία εργασία δεν υλοποιείται καθόλου αφαιρείται από το συνολικό κόστος. Αντίστοιχα όταν μία εργασία πραγματοποιείται σε μέρος μόνο του κτιρίου γίνεται σχετική μείωση βάσει των τ.μ..

Ε) Δαπάνες που αφορούν σε επικαλύψεις και ψευδοροφές εντάσσονται στην κατηγορία ‘Λοιπά’. Η στέγη και οι πέργκολα δεν περιλαμβάνονται στις εργασίες του πίνακα και απαιτείται η απόδειξη του εύλογου κόστους.

64) Αν μια πράξη περιλαμβάνει ταυτόχρονα κατασκευαστικές εργασίες προσθήκης κατ’ επέκταση ή καθ’ ύψος (άρα νέα κατασκευή) αλλά και ταυτόχρονα εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων κτιριακών εγκαταστάσεων, πως θα υπολογίζονται τα ποσοστά εργασιών;

Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να γίνει ξεχωριστά ο υπολογισμός του κόστους της νέας κατασκευής από το κόστος που αφορά στον εκσυγχρονισμό. Για την νέα κατασκευή ο υπολογισμός θα είναι τ.μ. επί την τιμή που αντιστοιχεί για το είδος κατασκευής και για τον εκσυγχρονισμό θα είναι τ.μ. επί την τιμή που αντιστοιχεί για το είδος κατασκευής, επί το άθροισμα των ποσοστών που αφορούν στις εργασίες του εκσυγχρονισμού.

65) Στο κεφαλαίο Ι.Α.2 αναφέρεται: «προσαύξηση 6% για ειδικές απαιτήσεις θεμελίωσης» και «προσαύξηση 6% για τεχνολογίες βιοκλιματικού κτιρίου» επί των υπολογισμένων αρχικών τιμών κατασκευής. Α) Ποια είναι τα δικαιολογητικά που θα απαιτούνται για την τεκμηρίωση επιλογής της κάθε προσαύξησης; Αρκεί μία τεκμηρίωση στην τεχνική έκθεση ή στην Υ.Δ, απαιτείται κάποια επιπλέον μελέτη; Β) Ποιος θα προσδιορίζει αν μια θεμελίωση θεωρείται ειδική; Γ) Οι αρχές βιοκλιματικού σχεδιασμού καλύπτουν μια μεγάλη ομάδα ενεργειών και κατασκευαστικών εργασιών, οι οποίες βάση της ενεργειακής απόδοσης κτιρίων, συνήθως περιλαμβάνονται σε

οποιοδήποτε νέο κτίριο. Πως θα πιστοποιείται ότι έχουν τηρηθεί οι αρχές βιοκλιματικού σχεδιασμού, θα απαιτείται κάποια πιστοποίηση από φορέα;

Α), Β) Καθορίζεται από τη μελέτη του έργου και την τεχνική έκθεση από μηχανικού του έργου, όπως εγκρίνεται αρμοδίως με την έκδοση της οικοδομικής άδειας.

Γ) Πιστοποιείται με την έκδοση Πιστοποιητικού Ενεργειακής Απόδοσης (ΠΕΑ) υψηλής ενεργειακής κλάσης (Α+ έως Β).

66) Για ποιο λόγο και με ποια λογική προέκυψε διαφορετική τιμή κόστους € / τ.μ. στις υποκατηγορίες 5* , 4* , 3* για την ίδια κατηγορία ίδρυση ξενοδοχείων;

Η διαφορά προκύπτει από την χρήση διαφορετικών υλικών.

67) Σε περίπτωση όπου μία πράξη εντάσσεται για ίδρυση κατασκευή επιπλωμένων διαμερισμάτων 5 κλειδιών και έπειτα από αίτημα τροποποίησης και την προσκόμιση της γνωστοποίησης της κατάταξής του στην τελική του πληρωμή, προκύπτει ότι η κατηγορία του είναι 3 κλειδιών. Θα πρέπει να γίνει μείωση προϋπολογισμού;

Ναι, σε περίπτωση που η αναλογούσα διαφορά υπερβαίνει την ΔΔ του τελικού αιτήματος, θα πρέπει να γίνει επιστροφή της υπολειπόμενης ΔΔ από τον δικαιούχο.

68) Ποιο είναι το κόστος ανά τ.μ. σε περίπτωση κατασκευής εξ ολοκλήρου πέτρινου κτιρίου;

Η κατασκευή πέτρινων κτιρίων δεν περιλαμβάνεται στον οδηγό και συνεπώς θα πρέπει να γίνει απόδειξη του εύλογου κόστους μέσω προσφορών.

69) Οι πρότυπες τιμές είναι οι ελάχιστες ή οι μέγιστες τιμές για μια επένδυση;

Είναι οι τιμές βάσει των οποίων θα πρέπει να υπολογιστεί ο προϋπολογισμός της πράξης κατά την υποβολή τη αίτησης στήριξης, καθώς και η σχετική ενίσχυση που θα λάβει ο δικαιούχος.

70) Στον Οδηγό πως ερμηνεύεται η αναφορά ότι «υπάρχει η δυνατότητα» αναθεώρησης για τα κόστη/τιμές εφαρμογής; Ο καθορισμός του δείκτη τιμών καταναλωτή (τ.κ.), με ποιόν τρόπο γίνεται; Η τιμή αναφορά του δείκτη είναι το 2024 ή το 2004;

Σημαίνει ότι η ΟΤΔ κατά την έκδοση της πρόσκλησης, μπορεί σε περίπτωση που το κρίνει απαραίτητο, να καθορίσει την ετήσια αναθεώρηση στις τιμές του Οδηγού. Οι τιμές αυτές δεν μπορούν να τροποποιηθούν μετά την υποβολή της αίτησης στήριξης.

Ο δείκτης καταναλωτή (τ.κ.) καθορίζεται σε ετήσια βάση από το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών (https://www.ggde.gr), με την έκδοση σχετικής απόφασης. Ο υπολογισμός

γίνεται όπως περιγράφεται στον οδηγό και όχι ως προς το έτος 2004, που αναγράφει η απόφαση του Υπουργείου (δεδομένου ότι η μελέτη για τον οδηγό έγινε το 2024).

71) Η μέθοδος του απλοποιημένου κόστους όσον αφορά τον εκσυγχρονισμό, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί στα βιομηχανικά κτήρια;

Όχι, θα πρέπει να κατατεθεί τεχνική έκθεση μηχανικού, όπου θα φαίνεται το ποσοστό υλοποίησης.

72) Στην περίπτωση ημιτελών κατασκευών ή υφισταμένων κτιρίων που χρειάζονται μόνο διαμόρφωση, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο Πίνακας Ι.Α.1 του Οδηγού για τις απαιτούμενες εργασίες, ακόμα και για κάποιες που θεωρούνται οικοδομικές εργασίες και εξαιρούνται τον εκσυγχρονισμό; Στην περίπτωση αυτή είναι υποχρεωτική η εφαρμογή του απλοποιημένου κόστους ή προαιρετική;

Ο πίνακας χρησιμοποιείται υποχρεωτικά για όλες τις εργασίες τις οποίες περιλαμβάνει.

73) Στην περίπτωση εγκαταστάσεων που δεν προσμετρώνται στον συντελεστή δόμησης (σ.δ.) (π.χ. οι σοφίτες υπό κάποιες προϋποθέσεις, κλιμακοστάσια κλπ.), πως θα γίνεται η κοστολόγηση;

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στον πίνακα του κεφαλαίου Ι.3.1 του Οδηγού, κοστολογούνται αναλόγως αν πρόκειται για χώρους βοηθητικής χρήσης ή ημιυπαίθριους χώρους. Αν η σοφίτα προσμετράται στον σ.δ. τότε υπολογίζεται ως κύριος χώρος.

74) Το γεγονός ότι ο Οδηγός εισάγει ανώτατο όριο για τις αποδεκτές δαπάνες, σημαίνει ότι θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί από τους δικαιούχους χαμηλότερη τιμή και εάν ΝΑΙ, μπορεί να ορισθεί από την ΟΤΔ κατώτατο όριο πχ έως -10%;

Ο οδηγός καθορίζει τις τιμές ανά τ.μ. και οι ΟΤΔ οφείλουν να τις τηρήσουν ως έχουν.

75) Με ποια κριτήρια κρίνεται ότι ένα κτίριο χαρακτηρίζεται ως "παραδοσιακό", προκειμένου να εφαρμοστεί η προσαύξηση που προβλέπεται στον Οδηγό;

Τα παραδοσιακά/διατηρητέα κτήρια χαρακτηρίζονται σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

76) Για την εφαρμογή της μέγιστης τιμής ανά τ.μ. που αφορά τη διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου, απαιτείται η εκτέλεση του συνόλου των αναφερόμενων εργασιών; Σε περίπτωση εκτέλεσης μέρους αυτών, με ποιον τρόπο και βάσει ποιας μεθοδολογίας του Οδηγού μειώνεται η εφαρμοζόμενη τιμή ανά τ.μ.;

Ο υπολογισμός του κόστους για την διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου γίνεται βάσει των τ.μ. για τις εργασίες που προβλέπονται στον οδηγό. Συνεπώς, αν σε μία πράξη προβλέπεται μόνο η κατασκευή χώρου στάθμευσης 15 τ.μ. το επιλέξιμο κόστος θα είναι 15*75= 1.125€. Είναι προφανές ότι απλές εργασίες, όπως η φύτευση φυτών ή απλή περίφραξη μόνο με σύρμα ή θέση στάθμευσης με απλή στρώση χαλικιού δεν υπολογίζεται ως 75€ ανά τ.μ.

77) Α) Σύμφωνα με τον πίνακα του κεφαλαίου Γ.1.1 του Οδηγού, το προβλεπόμενο ποσό ανά κλίνη περιλαμβάνει και τυχόν λοιπό εξοπλισμό; Επιπλέον, στα βιομηχανικά κτίρια περιλαμβάνονται οι εγκαταστάσεις κλιματισμού–θέρμανσης, πυροπροστασίας και ανελκυστήρα; Β) Σε περίπτωση που στον Οδηγό σε κάποιες κατηγορίες έργων, δεν υπάρχει τιμή κόστους για κάποιου είδους εξοπλισμό, αλλά υπάρχει σε άλλη κατηγορία έργου. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί η τιμή κόστους της άλλης κατηγορίας έργου (π.χ. τιμή ανελκυστήρα για ξενοδοχειακά καταλύματα, ως τιμή για υπηρεσίες, ταβέρνες κλπ.);

Α) Ναι, περιλαμβάνει το σύνολο του εξοπλισμού. Στα βιομηχανικά κτίρια οι τιμές περιλαμβάνουν μόνο κτιριακές εργασίες.

Β) Ναι, μπορεί να χρησιμοποιηθεί.

78) Σύμφωνα με τη σχετική υποσημείωση του πίνακα του κεφαλαίου ΙΙ.Β του Οδηγού, στις περιπτώσεις μερικής πληρωμής η αιτούμενη δαπάνη υπολογίζεται βάσει του ποσοστού ολοκλήρωσης των κατασκευαστικών εργασιών. Παρακαλούμε να διευκρινιστεί με ποιον τρόπο προσδιορίζεται το ποσοστό αυτό και βάσει ποιας μεθοδολογίας ή αναλυτικού πίνακα του Οδηγού γίνεται ο σχετικός υπολογισμός.

Στην περίπτωση όπου ο δικαιούχος έχει ολοκληρώσει τις εργασίες «Εκσκαφές – χωματουργικά» (2,66%), «Σκελετός οπλισμένου σκυροδέματος» (28%) και «Τοιχοποιίες» (6,67%) το αίτημα που θα υποβάλει θα περιλαμβάνει το (2,67+28+6,67)% του ποσού που ορίζεται ανά τ.μ. Τα αιτήματα πληρωμής μπορούν να περιλαμβάνουν και μόνο εργασίες ολοκληρωμένες σε διακριτούς ώρους βάσει της μελέτης (π.χ. υπόγεια).

79) Στην περίπτωση που έχουμε σύγχρονες μεθόδους κατασκευής (π.χ. 3dκατασκευή, προκατασκευή) ακολουθείται η διαδικασία των προσφορών;

Ναι, γενικά για την οποιαδήποτε ατασκευή εκτός των συμβατικών και των μεταλλικών κατασκευών απαιτείται η απόδειξη του εύλογου κόστους.

80) Α) Η κατηγορία "Ξυλουργικές Εργασίες (πόρτες – ντουλάπες κ.λπ.)" καλύπτει και αντίστοιχες κατασκευές από αλουμίνιο; Β) Το ποσοστό που αφορά τα "Εξωτερικά

Κουφώματα" περιλαμβάνει και τυχόν παντζούρια ή ρολά; Γ) Αν έχουμε κουφώματα αλουμινίου εσωτερικά (π.χ. σε βιοτεχνικό κτίριο) με τι ποσοστό θα υπολογιστούν και σε ποια κατηγορία; Δ) Ο περιβάλλον χώρος στα βιομηχανικά κτίρια υπολογίζεται με 75€ ανά τ.μ.;

Α) Ναι, εκτός των εξωτερικών κουφωμάτων.

Β) Ναι, τα περιλαμβάνει.

Γ) Στην περίπτωση αυτή απαιτείται η υποβολή προσφορών.

Δ) Ναι, αλλά σύμφωνα με τις διευκρινήσεις στην ερώτηση 76.

81) Επιτρέπεται ένας δικαιούχος να μην ακολουθήσει το απλοποιημένο κόστος, αλλά να επιλέξει να πληρωθεί με πραγματικές δαπάνες;

Μόνο στις περιπτώσεις που δεν είναι υποχρεωτική η εφαρμογή της μελέτης απλοποιημένου κόστους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ερώτηση 58.

82) Αν ένας φορέας θέλει να κατασκευάσει κτηριακό έργο για τη φιλοξενία ευπαθών ομάδων, σε ποια κατηγορία του Οδηγού εντάσσεται, στην κατηγορία των καταλυμάτων ή των υπηρεσιών;

Εφόσον αφορά φιλοξενία, κατατάσσεται στην κατηγορία καταλυμάτων και συγκεκριμένα στην κατηγορία ξενοδοχείων 3 αστεριών.

83) Στην περίπτωση επενδυτικού σχεδίου που θα υλοποιηθεί με αυτεπιστασία (π.χ. έργο πολιτισμού από εφορεία αρχαιοτήτων) ακολουθείται ο οδηγός του απλοποιημένου κόστους ή όχι;

Όχι, αναφορικά με το συγκεκριμένο παράδειγμα. Ο Οδηγός εφαρμόζεται μόνο σε ιδιωτικά έργα και έργα δημοσίου χαρακτήρα που δεν ακολουθούν τις διαδικασίες του ν. 4412/16.

84) Τι ισχύει για την περίπτωση που ένα επενδυτικό σχέδιο υποβληθεί με τον ανώτατο επιτρεπόμενο συνολικό προϋπολογισμό (π.χ. 300.000€), έχοντας καταρτίσει προϋπολογισμό με την διαδικασία του απλοποιημένου κόστους, αλλά κατά την υλοποίηση διαπιστωθεί ότι το πραγματικό κόστος κατασκευής είναι μεγαλύτερο και υπερβαίνει τον ανώτατο συνολικό προϋπολογισμό;

Η ΟΤΔ έχει την ευθύνη να παρακολουθεί την πράξη ως προς την υλοποίηση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου όπως αυτή έχει ενταχθεί. Ο κάθε δικαιούχος έχει το δικαίωμα να

επιλέξει να υλοποιήσει επιπλέον φυσικό αντικείμενο ή το ίδιο με υψηλότερο κόστος, όμως σε κάθε περίπτωση οφείλει να το ολοκληρώσει όπως αυτό έχει εγκριθεί και η ενίσχυση που θα λάβει θα είναι σύμφωνα με τους όρους ένταξης.

2.Έγγραφο 111874/30-04-2026 ΕΥΕ ΠΑΑ

Διευκρινήσεις σχετικά με το υπ' αριθ. 50130/27-02-2026 έγγραφο της ΕΥΕ ΠΑΑ

1) Διευκρίνιση ως προς την ερώτηση 3. Α) Είναι επιλέξιμη η αυτόνομη προμήθεια οχήματος, για πράξεις κοινωνικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα, χωρίς την ύπαρξη άλλης δαπάνης; Β) Υπάρχει υποχρέωση για ηλεκτροκίνηση ή για πρόσβαση ΑΜΕΑ στο λεωφορείο (ακόμη και αν η πράξη δεν εξυπηρετεί ΑΜΕΑ);

Α) Σύμφωνα με την ΥΑ το όριο που τίθεται στην παρ. 4.2 του άρθρου 9, δεν αφορά πράξεις κοινωνικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα. Συνεπώς, μπορεί να είναι επιλέξιμη πράξη η προμήθεια μόνο ενός οχήματος, αρκεί να αποδεικνύεται η αναγκαιότητα και το ολοκληρωμένο αποτέλεσμα της πράξης. Σύμφωνα με την επικείμενη τροποποίηση της ΥΑ η παραπάνω εξαίρεση για πράξεις κοινωνικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα, θα αφορά μόνο σε παρεμβάσεις δημοσίου χαρακτήρα.

Β) Δεν υπάρχει περιορισμός για το είδος κινητήρα του οχήματος στο θεσμικό πλαίσιο. Η πρόσβαση ΑΜΕΑ στο όχημα εξαρτάται από τη φύση της πράξης. Σημειώνεται ότι δεν είναι επιλέξιμα τα απλά οχήματα μεταφοράς του γενικού πληθυσμού, τα οποία δεν προορίζονται για την εξυπηρέτηση ειδικών ομάδων πληθυσμού των οποίων οι ανάγκες δεν μπορούν να καλυφθούν από τις υφιστάμενες υπηρεσίες. Τα οχήματα αυτά δεν εξυπηρετούν το σύνολο των κατοίκων της περιοχής κάτι που έρχεται σε αντίθεση με τους κανονιστικούς όρους ως προς την ενίσχυση πράξεων χωρίς διακρίσεις. Παράλληλα, η απλή μεταφορά των κατοίκων καλύπτεται από την αστική/Δημοτική συγκοινωνία ή τα ΚΤΕΛ.

2) Διευκρίνιση ως προς την ερώτηση 6. 2. Είναι υποχρεωτικό ο ΕΦ να επαληθεύσει το εύλογο κόστος και για τις περιπτώσεις εφαρμογής απλοποιημένου κόστους;

Ο ΕΦ είναι υποχρεωμένος να επαληθεύσει την ορθή εφαρμογή του οδηγού απλοποιημένου κόστους, σε περίπτωση που γίνεται χρήση του, χωρίς να απαιτείται να επαληθεύσει το εύλογο κόστος. Για τις υπόλοιπες δαπάνες ισχύουν όσα αναγράφονται στην ερώτηση 6.

3) **Διευκρίνιση ως προς την ερώτηση 20. Επιχείρηση (ανεξαρτήτου δραστηριότητας) διαθέτει άδεια λειτουργίας, αλλά δεν μπορεί να τεκμηριωθεί κατά τα λοιπά ότι βρίσκεται σε λειτουργία: Α) είναι επιλέξιμο το επενδυτικό σχέδιο για εκσυγχρονισμό; Β) Αναδρομικές δαπάνες μεταγενέστερες της 01/01/2023, που για το συγκεκριμένο επενδυτικό σχέδιο έχουν πραγματοποιηθεί πριν την έκδοση της άδειας λειτουργίας του και ουσιαστικά αφορούσαν στην ίδρυση του (π.χ. λοιπός εξοπλισμός), είναι επιλέξιμες στην περίπτωσή του, που αφορά εκσυγχρονισμό;**

Α) Ισχύει ότι αναγράφει η απάντηση της ερώτησης 20, αναφορικά με επιχειρήσεις που διαθέτουν άδεια λειτουργίας.

Β) Όχι, δεν μπορούν δαπάνες που αφορούσαν στην ίδρυση να είναι επιλέξιμες για εκσυγχρονισμό.

4) **Διευκρίνιση ως προς την ερώτηση 31. Φορείς κερδοσκοπικού χαρακτήρα που εκτελούν έργα κοινωφελούς σκοπού (π.χ. φορείς διαχείρισης ιδιωτικών δασών κλπ.), είναι επιλέξιμοι δικαιούχοι για την υλοποίηση πράξεων δημοσίου χαρακτήρα, στην παρέμβαση Π3-77-4.1;**

Όχι, σύμφωνα με την ΥΑ οι φορείς κερδοσκοπικού χαρακτήρα, δεν είναι επιλέξιμοι για την υλοποίηση πράξεων δημοσίου χαρακτήρα.

5) **Διευκρίνιση ως προς τις ερωτήσεις 31 & 32. Υπάρχει διαφορά στις αναφορές ΥΑ και τις απαντήσεις στις παραπάνω ερωτήσεις; (ΥΑ: η έδρα των φορέων πρέπει να είναι εντός της περιοχής παρέμβασης ή και εκτός αυτής με την προϋπόθεση ότι οι φορείς αυτοί δραστηριοποιούνται εντός της περιοχής παρέμβασης. Ε/Α: έδρα εντός της Περιφέρειας).**

Δεν υπάρχει διαφορά, απλά στις απαντήσεις 31 & 32 γίνεται εξειδίκευση της ΥΑ. Στην επικείμενη τροποποίηση της ΥΑ θα προβλεφθεί σχετική διευκρίνηση σύμφωνα με την οποία, η έδρα ή το παράρτημα του δικαιούχου θα πρέπει να είναι εντός της οικείας Περιφέρειας, της περιοχής παρέμβασης.

6) **Διευκρίνιση ως προς την ερώτηση 32. Η Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβασίας – Αναρρίχησης, η οποία έχει έδρα στην Αθήνα, είναι επιλέξιμος δικαιούχος για την υλοποίηση πράξεων σε καταφύγια ιδιοκτησίας της, σε επιλέξιμη περιοχή παρέμβασης;**

Ο συγκεκριμένος φορέας είναι ΝΠΙΔ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που παράγει έσοδα, που δεν διανέμονται αλλά επαναεπενδύονται. Οι ορειβατικοί σύλλογοι σύμφωνα με την επικείμενη τροποποίηση της ΥΑ, θα είναι επιλέξιμοι φορείς, συνεπώς και η Ελληνική

Ομοσπονδία Ορειβασίας – Αναρρίχησης. Κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης θα πρέπει ο φορέας να αποδείξει ότι τα έσοδα που παράγει, καλύπτουν τις ανάγκες συντήρησης και λειτουργείας των εγκαταστάσεων όπου θα γίνει η επένδυση.

7) Διευκρίνιση ως προς την ερώτηση 42.

Η απάντηση που δόθηκε δεν περιορίζεται μόνο σε έργα ύδρευσης, αλλά αφορά όλα τα έργα που εκτελούνται εκτός οικισμού.

8) 8. Διευκρίνιση ως προς την ερώτηση 44. Αν σε έργο με Π/Υ 400.000,00€ απαιτηθεί τροποποίηση της μελέτης με αύξηση του Π/Υ, για λόγους που εμπίπτουν στις περιπτώσεις της παρ. 4 του άρθρου 10 της ΥΑ, η εν λόγω αύξηση άνω των 400.000,00€, αποτελεί επιλέξιμη αξία;

Αν σε οποιαδήποτε φάση του έργου προκύψει αύξηση του Π/Υ άνω των 400.000,00€, τότε κανονιστικά, το επιπλέον ποσό βαρύνει αποκλειστικά και μόνο τον δικαιούχο. Αν η αύξηση αυτή λάβει μέρος κατά την διαδικασία αξιολόγησης των αιτήσεων στήριξης και πριν την ένταξη, τότε η πράξη είναι μη επιλέξιμη.

9) 9. Διευκρίνιση ως προς την ερώτηση 47. Στην υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-5.2, μπορεί να ενταχθεί πράξη προμήθειας εξοπλισμού πολιτιστικών εκδηλώσεων;

Πράξεις που έχουν ως φυσικό αντικείμενο μόνο την αγορά εξοπλισμού μπορούν να είναι επιλέξιμες αρκεί να επιβεβαιώνεται ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας της ενέργειας και να συμβάλει στους στόχους του ΤΠ. Η συγκεκριμένη απάντηση αφορά όλες τις υπο-παρεμβάσεις της Παρέμβασης Π3-77-4.1.

10) Διευκρίνιση ως προς την ερώτηση 58. Α) Η εφαρμογή του απλοποιημένου κόστους είναι προαιρετική για τον μηχανολογικό εξοπλισμό που αναγράφεται στον Οδηγό; Β) Στον υπολογισμό του πρότυπου κόστους περιβάλλοντος χώρου, αν έχουμε περίπτωση μόνο ισοπεδώσεων-διαμορφώσεων που τις κοστολογούσαμε 5€/τ.μ. στο προηγούμενο πρόγραμμα ή περίπτωση περίφραξης οικοπέδου, γίνεται διαδικασία εύλογου κόστους με προσφορές ανά μονάδα μέτρησης; Θα μπορούμε να λαμβάνουμε υπόψη, έστω ενδεικτικά, τον πίνακα τιμών μονάδας στο πλαίσιο της εξέτασης του εύλογου κόστους;

Α) Οι συγκεκριμένες δαπάνες αφορούν ουσιαστικά σε Λοιπές εργασίες/Μηχανολογικός εξοπλισμός και είναι υποχρεωτική για αυτές η εφαρμογή του απλοποιημένου κόστους. Προαιρετική είναι η εφαρμογή του οδηγού για τον λοιπό εξοπλισμό που αφορά σε καταλύματα.

Β) Οι τιμές του Οδηγού δεν αφορούν σε απλές ισοπεδώσεις-διαμορφώσεις και η απλή περίφραξη με πασσάλους και πλέγμα, οπότε σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να προσκομιστούν προσφορές και να γίνει ο έλεγχος εύλογου κόστους.

11) Διευκρίνιση ως προς την ερώτηση 70.

Η αναθεώρηση τιμών που αναγράφεται στο κεφάλαιο Γ του Οδηγού, ισχύει τόσο για τον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων κατασκευών, όσο και για τη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου.

Προκειμένου να μην προκαλείται σύγχυση ο τύπος υπολογισμού του τ.κ. του Οδηγού διαμορφώνεται ως εξής: τ.κ.(20ΧΧ) = ΔΤΚ (20ΧΧ-1) / ΔΤΚ (2024). Για παράδειγμα ο τ.κ. του 2026 είναι: τκ. (2026) = ΔΤΚ 2025 / ΔΤΚ 2024.

12) Διευκρίνιση ως προς την ερώτηση 73.

Για τις σοφίτες, εφόσον είναι κύριοι χώροι (π.χ. δωμάτια), ισχύουν ότι ορίζει ο Οδηγός για τους κύριους χώρους τόσο κτιριοδομικά όσο και τιμολογιακά. Όταν είναι χώρος βοηθητικής χρήσης (π.χ. αποθήκες), μειώνονται οι τιμές κατά 50% σύμφωνα με τον Οδηγό. Η θεωρημένη άδεια του εκάστοτε κτιρίου, τα εγκεκριμένα σχέδια και τυχόν νομιμοποιήσεις αυθαιρέτων χώρων μας καθοδηγούν για την σχετική διάκριση σε κύρια ή βοηθητική χρήση. Κατά τον διοικητικό έλεγχο της αίτησης στήριξης, θα πρέπει να επιβεβαιωθεί η χρήση των χώρων του κτηρίου, όπως αυτή εμφανίζεται στα εγκεκριμένα σχέδια, σε σχέση με αυτή που θα διαπιστωθεί κατά τη διενέργεια αυτοψίας ως προς την υφιστάμενη κατάσταση του χώρου υλοποίησης της πράξης.

13) Διευκρίνιση ως προς την ερώτηση 74. Μπορεί να γίνει χρήση χαμηλότερου ποσού ανά τ.μ. από αυτό του Οδηγού απλοποιημένου κόστους, κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης;

Σε περίπτωση χαμηλότερης τιμής, πρέπει να γίνει έλεγχος της πρότασης ώστε να διαπιστωθεί αν έχουν υπολογιστεί ορθά τόσο οι τιμές αυτές, όσο και επιμετρήσεις που συνοδεύουν την αίτηση στήριξης. Σε ειδικές περιπτώσεις όπου μέρος των εργασιών διαφοροποιείται από τα προβλεπόμενα στον Οδηγό (συμβατική και μεταλλική κατασκευή), ως προς το είδος και την εκτέλεση τους, θα μπορούσε να γίνει αποδεκτή η σχετική διαφοροποίηση με την υποχρέωση υποβολής προσφορών.

14) 14. Διευκρίνιση ως προς την ερώτηση 75. Γιατί οι τιμές που προκύπτουν για τις επιμέρους χρήσεις χώρου, με την πρόσθεση του επιπλέον ποσοστού 30% για διατηρητέα κτήρια, δεν αθροίζουν στο σωστό ποσό; Πρόκειται για λάθος;

Όχι, δεν είναι λάθος, ισχύουν οι τιμές του οδηγού.

15) Σε περίπτωση επέκτασης υφιστάμενου καταλύματος εκτός ορεινών περιοχών, αν τα τ.μ. του οικοπέδου δεν επαρκούν, μπορεί η επέκταση να πραγματοποιηθεί σε όμορο οικόπεδο; Θα πρέπει να προηγηθεί συμβολαιογραφικά ενοποίηση των οικοπέδων;

Μπορεί να γίνει επέκταση σε όμορο οικόπεδο, αρκεί να έχει γίνει ενοποίηση των δύο οικοπέδων με συμβολαιογραφική πράξη.

16) Αναφορικά με τις παιδικές χαρές είναι επιλέξιμη δαπάνη η πιστοποίησή τους;

Ναι, είναι επιλέξιμη δαπάνη.

17) Οι πράξεις βελτίωσης - σήμανσης διαδρομών εντός δημοτικού δάσους σε ποια υπο-παρέμβαση πρέπει να υποβληθούν;

Στην υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-6.1, καθώς οι πράξεις αυτές αφορούν στην αναβάθμιση και ανάδειξη φυσικών τοπίων.

18) Είναι επιλέξιμες δαπάνες αναβάθμισης και συμπλήρωσης υφιστάμενης διαδικτυακής πύλης (portal) και υφιστάμενης εφαρμογής τουριστικού περιεχομένου;

Οι δαπάνες αυτές περιλαμβάνονται στην υποχρέωση του δικαιούχου για την ορθή λειτουργία και συντήρηση του έργου, συνεπώς δεν αποτελούν ολοκληρωμένη πράξη.

19) 19. Στο άρθρο 9, παρ. Β, σημείο 2 της ΥΑ αναγράφει ότι «... Δεν είναι επιλέξιμες οι πράξεις, των οποίων το φυσικό αντικείμενο έχει ολοκληρωθεί πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης στην ΟΤΔ, ανεξάρτητα αν ο δυνητικός δικαιούχος έχει εκτελέσει ή όχι τις σχετικές πληρωμές ...». Και συνεχίζει «... Στο πλαίσιο αυτό δεν είναι επιλέξιμες πράξεις που το υπολειπόμενο οικονομικό αντικείμενο ανέρχεται σε ποσοστό κάτω του 10% του αιτούμενου προϋπολογισμού της αίτησης στήριξης ...», το οποίο μόνο συγκεκριμένο απόσπασμα έχει μεταφερθεί στο υπόδειγμα της Πρόσκλησης των πράξεων δημοσίου χαρακτήρα, παρ. 4.1. Εφόσον δεν είναι επιλέξιμες οι πράξεις, των οποίων το φυσικό αντικείμενο έχει ολοκληρωθεί πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης στην ΟΤΔ, τότε γιατί εν συνεχεία για το ποσοστό κάτω του 10% γίνεται μνεία μόνο στο οικονομικό αντικείμενο;

Η αναφορά στο οικονομικό αντικείμενο που υπολείπεται, γίνεται καθώς θεωρήσαμε ότι είναι ευκολότερη η σύνδεση του συγκεκριμένου ποσοστού με το οικονομικό σε σχέση με το φυσικό αντικείμενο της πράξης. Στην επικείμενη τροποποίηση της ΥΑ, προκειμένου να μην υπάρχει σύγχυση θα γίνει αναφορά και στο φυσικό αντικείμενο.

20) 20. Σχετικά με την υποχρέωση προσβασιμότητας των ΑμΕΑ στα επενδυτικά σχέδια, θα εφαρμοστούν, όπου είναι δυνατό, οι εξαιρέσεις του άρθρου 26 του ΝΟΚ για "Προσβασιμότητα χωρίς φραγμούς για τα άτομα με αναπηρία και τα εμποδιζόμενα άτομα", ή θα πρέπει κατά κανόνα να τηρηθεί πλήρης πρόσβαση σε ΑμΕΑ;

Η προσβασιμότητα των ΑμΕΑ σύμφωνα με την ΥΑ εξαρτάται από τη φύση της πράξης. Σε κάθε περίπτωση ισχύει ότι αναγράφεται στο σχετικό θεσμικό πλαίσιο.

21) Οι προσαυξήσεις του Οδηγού που εφαρμόζονται ανάλογα με τη χωροθέτηση της πράξης, αφορούν σε όλες τις κατηγορίες δαπανών ενός έργου ή μόνο στα κτηριακά;

Ναι, αφορά όλες τις κατηγορίες δαπανών.

22) Σύμφωνα με το άρθρο 14 της ΥΑ 3506/2023 (Β' 7144) «Εθνικοί κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τις παρεμβάσεις αγροτικής ανάπτυξης του Στρατηγικού Σχεδίου για την Κοινή Αγροτική Πολιτική 2023-2027 (ΣΣ ΚΑΠ)» προκύπτει ότι «Η αξία της εδαφικής έκτασης πιστοποιείται από ανεξάρτητο πιστοποιημένο εκτιμητή ή δεόντως εξουσιοδοτημένο επίσημο φορέα.» Σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 9 της ΥΑ 39443/2025 (Β' 770) αναγράφεται ότι «α) Η αξία της εδαφικής έκτασης πιστοποιείται από την αντικειμενική αξία της εδαφικής έκτασης, όπως αυτή προσδιορίζεται κατά περίπτωση από την Αρμόδια Αρχή.» Τι από τα δύο ισχύει;

Ισχύουν τα αναγραφόμενα στην ΥΑ 39443/2025 (Β' 770).6

23) Είναι επιλέξιμη η ίδρυση μίας Τουριστικής Επιπλωμένης Κατοικίας (ΤΕΚ), μέσω της αποκατάστασης και επανάχρησης κτιρίου χαρακτηρισμένου ως παραδοσιακού από το αρμόδιο Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περ. Γ του άρθρου 2 της ΥΑ 69945/2025 (Β' 1573);

Ναι, στην περίπτωση που πληροί τους όρους της εν λόγω ΥΑ.

24) Επί υφισταμένου κτιρίου εκ λιθοδομής (προϋφιστάμενου του 1955), το οποίο παρουσιάζει διατήρηση του φέροντος οργανισμού στο ισόγειο και τεκμήρια προγενέστερης ύπαρξης ορόφου, προτείνεται η στατική αποκατάσταση και επανάχρηση της στάθμης του ισογείου σε συνδυασμό με την ανακατασκευή (καθ' ύψος προσθήκη) του ορόφου. Δεδομένης της έγκρισης της μελέτης από το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής (Σ.Α.) και του ταυτόχρονου χαρακτηρισμού του ακινήτου ως "παραδοσιακού", ανακύπτουν τα εξής ερωτήματα αναφορικά με τη μεθοδολογία υπολογισμού του επιλέξιμου κόστους: Α) Οι εργασίες στο ισόγειο (ενισχύσεις φέροντος οργανισμού, λιθοδομών κ.λπ.)

αντιμετωπίζονται ως εκσυγχρονισμός παραδοσιακού κτιρίου με τεκμηρίωση μέσω εύλογου κόστους (αναλυτικός προϋπολογισμός), ενώ η ανακατασκευή του ορόφου αντιμετωπίζεται ως προσθήκη με χρήση απλοποιημένου κόστους προσαυξημένου κατά 15% (λόγω του χαρακτηρισμού ως παραδοσιακού); Β) Εάν, λόγω του χαρακτηρισμού του από το Σ.Α., το σύνολο της κτιριακής μονάδας (υφιστάμενο και προσθήκη) λογίζεται ως ενιαίο «παραδοσιακό κτίριο», υπαγόμενο εξ ολοκλήρου στις διατάξεις της περ. Γ της ΥΑ 69945/2025;

Α), Β) Θα πρέπει να εκδοθεί η απόφαση χαρακτηρισμού του από το Σ.Α., προκειμένου να διαπιστωθεί αν θα αντιμετωπιστεί ωςπαραδοσιακό κτίριο.

25) Υπάρχει υποχρέωση ο αξιολογητής σε πράξεις που περιλαμβάνουν κτηριακά να είναι μηχανικός;

Όχι, το θεσμικό πλαίσιο δεν θέτει περιορισμούς στις ειδικότητες του αξιολογητή. Σε κάθε περίπτωση ο αξιολογητής δύναται να ζητήσει τεχνική έκθεση από εμπειρογνώμονα με ειδικότητα σχετική με αυτή που απαιτείται από τη φύση της πράξης.

26) Σχετικά με την υπό-παρέμβαση Π3-77-4.1-7.2 έχει ειπωθεί ότι η προκήρυξη θα γίνει σε δύο στάδια. Το πρώτο στάδιο/προπαρασκευαστική φάση - δημιουργία συνεργατικού σχήματος και σύνταξη σχεδίου δράσης - και το δεύτερο στάδιο υλοποίηση του εγκεκριμένου σχεδίου δράσης. Για το δεύτερο στάδιο θα προκηρυχθεί και πάλι η υπό παρέμβαση 7.2 και με ποιες επιλέξιμες δαπάνες;

Για το δεύτερο στάδιο θα προκηρυχθεί νέα πρόσκληση, όπου δυνητικοί δικαιούχοι θα είναι αυτοί που κρίθηκαν επιλέξιμοι στο πλαίσιο του πρώτου σταδίου και θα περιλαμβάνει τις υπο-παρεμβάσεις που αφορούν τα σχέδια δράσης που αξιολογήθηκαν θετικά κατά το πρώτο στάδιο.

27) Στο πλαίσιο των υπό παρεμβάσεων Π3-77-4.1-3.2, Π3-77-4.1-6.2, Π3-77-4.1-7.2 μπορούν να συμμετέχουν και μαθητές σχολείων εντός αστικού ιστού;

Στο σύνολο της παρέμβασης Π3-77-4.1, οι πράξεις θα πρέπει να αφορούν τους κατοίκους της περιοχής παρέμβασης. Ανάλογα με το είδος και τη φύση της πράξης υπάρχει δυνατότητα να συμπεριληφθούν και κάτοικοι εκτός της περιοχής παρέμβασης, με την προϋπόθεση ότι αυτοί αποτελούν την μειονότητά. Συνεπώς, μπορούν να συμμετέχουν μαθητές σχολείων εντός του αστικού ιστού, αρκεί η πράξη να αφορά πρωτίστως τους μαθητές της περιοχής παρέμβασης, καλύπτοντας τις ανάγκες τους.

28) Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών ή και εστίασης στον περιφερειακό αστικό ιστό που δυνητικά εξυπηρετούν την ευρύτερη περιοχή εφαρμογής μπορεί να είναι επιλέξιμες;

Αν οι επιχειρήσεις αυτές έχουν έδρα στην περιοχή παρέμβασης τότε είναι επιλέξιμες. Με βάση όμως τη στοχοθεσία του ΣΣ ΚΑΠ και των Τ.Π. προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στην ενίσχυση επιχειρήσεων σε απομονωμένες και απομακρυσμένες περιοχές, καθώς και σε περιοχές που υστερούν σε αντίστοιχες υπηρεσίες.

29) Ελαιοτριβείο με άδεια λειτουργίας για μετεγκατάσταση και εκσυγχρονισμό υπό νέο φορέα λειτουργίας ο οποίος το απέκτησε χωρίς να έχει κλείσει μία διαχειριστική σεζόν (το απέκτησε πρόσφατα), μπορεί να ενταχθεί;

Ναι, μπορεί να ενταχθεί για εκσυγχρονισμό, αφού διαθέτει άδεια λειτουργίας.

30) Α. Στην υπό παρέμβαση Π3.77-4.1-1.7 υπάρχει ειδικός όρος εξοικονόμηση σε ποσοστό 30%. Αυτό είναι δυνατόν να αποδεικνύεται με την κατάθεση ενός Πιστοποιητικού ενεργειακής απόδοσης (ΠΕΑ) κατά την υποβολή της αίτησης στο οποίο θα αποδεικνύεται και η πρόταση των παρεμβάσεων; Β. Εφόσον οι δαπάνες δεν αφορούν κτιριακές εργασίες ή φωτισμό που μετέχουν στους υπολογισμούς του ΠΕΑ, η απόδειξη του ποσοστού οφέλους θα γίνεται με Μελέτη ενεργειακής απόδοσης (ΜΕΑ) από ενεργειακό ελεγκτή ή αρκεί μία τεχνική έκθεση - ανάλυση μηχανικού σε σχέση με την κατανάλωση του παλαιού και του νέου εξοπλισμού ειδικά για τις περιπτώσεις μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων;

Α., Β. Η απόδειξη του ποσοστού εξοικονόμησης για τις νέες κατασκευές όσο και για τις υπόλοιπες περιπτώσεις όπου απαιτείται σύμφωνα με το σχετικό θεσμικό πλαίσιο, γίνεται με την προσκόμιση ΜΕΑ. Για όσες περιπτώσεις δεν απαιτείται ΜΕΑ, συστήνεται να προσκομιστεί ΠΕΑ, ακόμη και αν αυτό δεν είναι υποχρεωτικό από το σχετικό θεσμικό πλαίσιο.

31) Επενδυτής επιθυμεί επέκταση της δραστηριότητας του με κατασκευή νέου βιομηχανικού κτιρίου. Είναι αποδεκτός τρόπος κατασκευής η αυτεπιστασία; Αν ναι, ο προτεινόμενος συνολικός προϋπολογισμός θα διαμορφωθεί σύμφωνα με τον οδηγό απλοποιημένου κόστους και στην αυτή την περίπτωση;

Ναι είναι αποδεκτή η αυτεπιστασία και στην περίπτωση αυτή ακολουθείται ο Οδηγός.

32) Α. Σε πράξη που αφορά σε εκσυγχρονισμό και μετεγκατάσταση σε άλλο οικόπεδο, ο επενδυτής θέλει να κάνει επέκταση με ανέγερση νέου κτηρίου. Ως προς τα κτηριακά ακολουθείται ο οδηγός απλοποιημένου κόστους; Β. Στην περίπτωση που για το νέο

αυτό κτήριο έχουν ήδη γίνει εργασίες εκσκαφών - μπετόν καθαριότητας / βάση για μεταλλικό σκελετό και οι δαπάνες αυτές δεν θα μετέχουν στον πρόγραμμα, πως θα υπολογίζεται η νέα τιμή βάσης;

Α. Ναι ακολουθείται ο Οδηγός.

Β. Ισχύουν τα αναγραφόμενα στην απάντηση της ερώτησης 63 του υπ΄ αριθ. 50130/27.02.2026 εγγράφου.

33) Εν λειτουργία επιχείρηση εντάσσεται στο πρόγραμμα για εκσυγχρονισμό βιομηχανικού κτιρίου. Υπάρχουν κτιριακές εργασίες που αφορούν την εξωτερική θερμομόνωση του κτιριακού κελύφους, την αντικατάσταση των κουφωμάτων με νέα θερμοδιακοπτόμενα και την μόνωση/στεγάνωση οροφής. Ο υπολογισμός του κόστους των κτιριακών εργασιών θα γίνει με τα ποσοστά των κτιριακών εργασιών για εκσυγχρονισμό, δηλαδή ποσοστό 2,66% για τις μονώσεις (πολύ λιγότερο από το απαιτούμενο ειδικά για να γίνει σωστή εφαρμογή κάποιου συστήματος μόνωσης). Σε τέτοιες περιπτώσεις μπορεί να δεχθεί η ΟΤΔ τεχνική έκθεση του μηχανικού, με σαφή αναφορά των εργασιών και των προμετρήσεων καθώς και προσφορές εργολάβων για την κατασκευή του έργου;

Τα βιομηχανικά κτήρια δεν ακολουθούν τα ποσοστά που αναγράφονται στον πίνακα του κεφαλαίου Ι.Α.1 του Οδηγού και συνεπώς χρειάζεται τεχνική έκθεση που θα ελεγχθεί από τον μηχανικό της ΟΤΔ.

34) Στις περιπτώσεις εκσυγχρονισμών καταλυμάτων γίνεται υπολογισμός του κόστους κτιριακών σύμφωνα με τα αναφερόμενα στον οδηγό (άθροισμα ποσοστών επί την τιμή βάσης). Κατά την υλοποίηση ωστόσο διαπιστώνεται ανάγκη εργασιών που δεν είχαν αρχικά προβλεφθεί. Μπορεί να γίνει τροποποίηση των αρχικά εγκεκριμένων εργασιών; Μπορεί να μειωθεί το ποσοστό υλοποίησης μίας εργασίας και να προστεθεί και νέα;

Ακολουθούνται όσα ισχύουν στην ΥΑ σχετικά με τη διαδικασία τροποποίησης πράξεων. Για τον υπολογισμό του κόστους των επί μέρους εργασιών ισχύουν τα αναγραφόμενα στην απάντηση της ερώτησης 63 του υπ΄ αριθ. 50130/27.02.2026 εγγράφου.

35) Στον πίνακα ποσοστά συμμετοχής για κτιριακές εργασίες αναφέρονται ξεχωριστά ποσοστά για εξωτερικά κουφώματα και υαλοπίνακες; Συνήθως ένα κούφωμα τοποθετείται και κατά συνέπεια κοστολογείται ενιαία, πλαίσιο και υαλοπίνακας. Πως θα γίνει έλεγχος κάλυψης των ποσοστών στο αίτημα καταβολής;

Η αίτηση στήριξης και συνεπώς και το αίτημα πληρωμής υποβάλλονται σύμφωνα με τις εργασίες που αναφέρονται στον Οδηγό, ανεξάρτητα από το πως αυτές τιμολογούνται.

3.Έγγραφο 184680/14-07-2026 ΕΥΕ ΠΑΑ

Παρακάτω ερωτήματα – παρατηρήσεις σχετικά με την εφαρμογή της υπ' αριθ. 161876/2.7.2026 Κοινής Απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσοδών (Β' 4030), σύμφωνα με το υπ' αριθ. 184680/14-07-2026 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Εφαρμογής Παρεμβάσεων Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΥΕ ΠΑΑ).

3.1. Μελέτη απλοποιημένου κόστους

1) **Στον οδηγό, στην παράγραφο "2. ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΕΙΣ" (σελ. 4), αναγράφεται ότι: "Για τα υπόγεια και τους χώρους βοηθητικής χρήσης (αποθήκες) μειώνονται οι τιμές ανά τ.μ. 1.500,00 € και 1.395,00 € κατά 50 %, ενώ για τους ημιυπαίθριους χώρους μειώνονται κατά 70 %."Αντίθετα, στο κεφάλαιο "4.1 ΠΡΟΤΥΠΟ ΚΟΣΤΟΣ ΚΤΙΡΙΑΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ", η παραπάνω μείωση δεν εφαρμόζεται στον πίνακα των πρότυπων τιμών μονάδας κόστους κτιριακών εγκαταστάσεων της παραγράφου, όσον αφορά τα κτήρια με μεταλλικό σκελετό. Τελικά τί ισχύει για τα κτήρια με μεταλλικό σκελετό;**

Ισχύουν τα ποσά που αναγράφονται στον πίνακα του κεφαλαίου 4.1.

2) **Στην πρόσφατη συγκέντρωση στο Ναύπλιο αναφέρθηκε ότι δεν ελέγχουμε πληρωμές τιμολογίων παρά μόνο ότι περιγράφονται σε αυτά οι αιτούμενες εργασίες. Ως εκ τούτου ο επενδυτής λοιπόν θα ενισχυθεί/πληρωθεί βάσει της μελέτης απλοποιημένου κόστους σωστά; Αν όμως η διαφορά του ποσού των τιμολογίων προκύψει αρκετά μικρότερη από τον προϋπολογισμό απλοποιημένου κόστους τι κάνουμε; Μέχρι τι ποσοστό απόκλισης είναι αποδεκτό;**

Ακολουθείται η μελέτη απλοποιημένου κόστους. Οι μεγάλες αποκλίσεις, οφείλονται σε λανθασμένη εφαρμογή της μελέτης, ή/και σε λάθη στις επιμετρήσεις, ή/και στην πραγματοποίηση εργασιών χωρίς την ύπαρξη/κατάθεση φορολογικών παραστατικών.

3) Στην περίπτωση επένδυσης ίδρυσης τουριστικού καταλύματος όπου έχει εκδοθεί η οικοδομική άδεια και κατά την φάση υποβολής της πρότασης το έργο βρίσκεται σε φάση ολοκλήρωσης φέροντος οργανισμού και τοιχοποιιών, μπορεί ο επενδυτής, προκειμένου να πιάσει το απαιτούμενο μέγιστο ύψος προϋπολογισμού, να διαμορφώσει την τιμή μονάδας τετραγωνικού, αφαιρώντας το ποσοστό των ανωτέρω εργασιών; Μπορεί να δηλαδή να μην ληφθεί υπόψη στον προϋπολογισμό των 2 κτιριακών τα ποσοστά 28% και 6,67% των παραπάνω εκτελεσμένων εργασιών και να προστεθούν τα χρήματα αυτά σε επιπλέων εργασίες (όπως εξοπλισμός, περιβάλλον χώρο κλπ.);

Υπάρχει δυνατότητα να υποβληθεί αίτηση στήριξης για τις υπολειπόμενες εργασίες που απαιτούνται για την ολοκλήρωση του έργου, ο προϋπολογισμός των οποίων θα διαμορφωθεί βάση της μελέτης απλοποιημένου κόστους, όπου αυτή έχει εφαρμογή.

4) Σε κάθε αίτημα πληρωμής, κάθε εργασία θα πρέπει να είναι ολοκληρωμένη στο σύνολό της; Δηλαδή για να αιτηθεί ο επενδυτής πχ μπετά θα πρέπει να έχει ολοκληρώσει το σύνολο της εργασίας ή μπορεί να τα αιτηθεί τμηματικά (θεμελίωση, ισόγειο κλπ.); Αλλάζει αυτό από τα δημόσια έργα στα ιδιωτικά ή ανάλογα την υπο-παρέμβαση (πχ βιομηχανικά κτίρια);

Ισχύουν τα αναγραφόμενα στις απαντήσεις των ερωτήσεων 63 και 78 του υπ΄ αριθ. 50130/27.02.2026 εγγράφου.

5) Ο ξενοδοχειακός εξοπλισμός είναι προαιρετικός; Δηλαδή προκειμένου μια επένδυση να πιάσει τα αιτούμενα όρια του προϋπολογισμού μπορεί να μην τον αιτηθεί; Αν είναι υποχρεωτικός τότε πως μπορούμε να ελέγξουμε ότι αιτείται τον ελάχιστο δυνατό εξοπλισμό για να θεωρηθεί η πρόταση/αίτηση ολοκληρωμένη;

Το έργο σε αυτή την περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ολοκληρωμένο. Ο δυνητικός δικαιούχος θα πρέπει στην αίτηση στήριξης να αιτείται τον ελάχιστο δυνατό εξοπλισμό, προκειμένου το έργο, ανάλογα με την φύση του, να είναι ολοκληρωμένο και λειτουργικό.

6) Το ποσοστό 8 με 13% που αναφέρεται για τον μηχανολογικό εξοπλισμό είναι δεσμευτικό; Δηλαδή ως δαπάνη θα πρέπει υποχρεωτικά να κυμαίνεται μεταξύ αυτών των ορίων και όχι πχ στο 6%;

Τα ποσοστά είναι ενδεικτικά, ενώ τα ποσά που αναγράφονται στο συγκεκριμένο κεφάλαιο του Οδηγού είναι δεσμευτικά.

7) Όσον αφορά την κατασκευή πισίνας, η τιμή μονάδας που αναφέρεται στον οδηγό (575ευρώ/τ.μ.), περιλαμβάνει μόνο τα οικοδομικά (οπλισμένο σκυρόδεμα, ηλεκτρομηχανολογικές εργασίες (σωληνώσεις, καλώδια) ή αφορά και το εξοπλιστικό κομμάτι (πχ αντλίες, φίλτρα κλπ.);

Ισχύουν τα αναγραφόμενα στην απάντηση της ερώτησης 61 του υπ΄ αριθ. 50130/27.02.2026 εγγράφου.

8) Πίνακας ομαλότητας: Υπάρχει μια σύγχυση σχετικά με το τι θα ελέγχεται βάση του απλοποιημένου κόστους: Α) Τι σημαίνει "εφόσον εμπίπτει στις κατηγορίες επενδυτικών σχεδίων που αναφέρονται στον οδηγό"; Β) Τι θα περιλαμβάνει ο πίνακας; θα έχει στήλη με τα τιμολόγια/δαπάνες των εργασιών οι οποίες θα συγκρίνονται με το ανώτατο αποδεκτό κόστος υλοποίησης; και αν τα τιμολόγια είναι λιγότερα σε αξία από το ανώτατο αποδεκτό όριο η πληρωμή να γίνεται με βάση τα τιμολόγια; και αν είναι περισσότερο η πληρωμή θα γίνεται με βάση το ανώτατο αποδεκτό κόστος; θα ελέγχουμε δλδ τα τιμολόγια στο απλοποιημένο κόστος; Γ) Τα παραδείγματα που συνόδευαν το αρχικό κείμενο του απλοποιημένου κόστους δεν περιλαμβάνονται στην νέα έκδοση που μας στείλατε. Σημαίνει ότι δεν ισχύουν;

Α), Β) Η σύνταξη πίνακα ομαλότητας είναι προαιρετική και αφορά κυρίως στατιστικούς λόγους.

Γ) Όχι δεν ισχύουν.

9) Μπορεί η ΟΤΔ ή μέλη αυτής να εκπονήσουν μελέτες, συμβουλευτικές υπηρεσίες και λοιπές υποστηρικτικές ενέργειες, για δικαιούχους του Προγράμματος; Αν ναι, υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων με το συγκεκριμένο δικαιούχο;

Σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 37 της ΚΑ 161876/22-6-2026, η ΟΤΔ ή στελέχη αυτής, δε μπορούν να εκπονήσουν τέτοιου είδους ενέργειες. Είναι όμως επιτρεπτή η παροχή υπηρεσιών ωρίμανσης των έργων για υποβολή προτάσεων ένταξης στο πρόγραμμα, μη συμπεριλαμβανομένου του φακέλου υποψηφιότητας, από το λοιπό προσωπικό του φορέα που συστήνει την ΟΤΔ (δηλ. προσωπικό που απασχολείται στην ΑΕ ή στον Αναπτυξιακό Οργανισμό), υπό τον όρο ότι τα φυσικά πρόσωπα δεν αναμειγνύονται καθ' οποιοδήποτε τρόπο στην αξιολόγηση και επιλογή, καθώς και στην παραλαβή των συγκεκριμένων ενταγμένων πράξεων του προγράμματος, σύμφωνα με την παρ. 10 του άρθρου 37 της ΚΑ 161876/22-6-2026. Για τα

έργα αυτά υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων και θα διαβιβάζονται στον αρμόδιο κατά περίπτωση ΕΦ, σύμφωνα με τις παρ. 1δ και 2 του άρθρου 6Α της ΚΑ 161876/22-6-2026.

10) Αν φυσικό πρόσωπο σχετίζεται με μέλος του υπηρεσιακού πυρήνα, υποβάλει αίτηση στήριξης (τέκνο, γονέας, αδελφός, συνεταίρος σε εταιρεία κλπ.) η αίτηση διαβιβάζεται στον αρμόδιο ΕΦ ή η σύγκρουση συμφερόντων επιλύεται εσωτερικά με υποβολή σχετικής δήλωσης;

Η παραπάνω περίπτωση εμπίπτει στην παρ. 1.γ του άρθρου 6Α της ΚΑ 161876/22-6-2026 και συνεπώς η αίτηση με τυχόν παρατηρήσεις και τα συνημμένα σε αυτό δικαιολογητικά, διαβιβάζεται στον αρμόδιο κατά περίπτωση ΕΦ

11) Υφιστάμενη επιχείρηση καταλυμάτων επιθυμεί να επεκταθεί κατασκευάζοντας επιπλέον τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες. Στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν απαιτείται οικοδομική άδεια κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης και εξετάζεται μόνο ως κριτήριο ωριμότητας;

Η απαίτηση για την ύπαρξη οικοδομικής άδειας κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης, ως κριτήριο επιλεξιμότητας, αφορά μόνο ιδρύσεις καταλυμάτων – υποδομών διανυκτέρευσης επισκεπτών. Στις περιπτώσεις επέκτασης, θα πρέπει οι νέες κατοικίες να κατασκευαστούν στο ίδιο ή σε όμορο οικόπεδο.

3.2. Πράξεις ιδιωτικού χαρακτήρα

12) Στη πρόσκληση στο άρθρο 7.3 αυτής «7.3 Έκδοση Απόφασης Ένταξης» αναφέρει ότι «Για τους υπό-σύσταση φορείς, άμεσα, με την έκδοση της απόφασης ένταξης προσκομίζονται στον αρμόδιο ΕΦ τα απαραίτητα δικαιολογητικά σύστασης του νομικού προσώπου τους.». Σε πόσο χρονικό διάστημα θα γίνει αυτό; Αυτό σημαίνει ότι θα τροποποιηθεί άμεσα η απόφαση ένταξης.

Σύμφωνα με την αντικατάσταση της ΥΑ, τα δικαιολογητικά θα προσκομιστούν κατά το 1 ο αίτημα πληρωμής ή στο 1 ο αίτημα τροποποίησης της πράξης, εάν αυτό προηγηθεί του αιτήματος πληρωμής.

13) Στο τελευταία πρόταση του άρθρου 7.2 της Πρόσκλησης αναφέρεται ενιαίος πίνακας αποτελεσμάτων. Ποια η διαφορά με τον προσωρινό πίνακα αξιολόγησης; Να διευκρινιστεί ποιο από τα δύο θα ισχύει. Επίσης ο ενιαίος πίνακας αποτελεσμάτων δημοσιεύεται στο δικτυακό τόπο της ΟΤΔ. Πότε εκδίδεται η αρχική απόφαση Ένταξης; Μετά τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων ή ταυτόχρονα;

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης εγκρίνονται από τον αρμόδιο κατά περίπτωση ΕΦ, ενώ ο ενιαίος πίνακας αποτελεσμάτων που αποτελείται από το σύνολο των αποτελεσμάτων αξιολόγησης των διαφορετικών ΕΦ, συντάσσεται από την αρμόδια ΟΤΔ και δεν απαιτείται έγκρισή του από την ΕΔΠ.

Η ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων για το αποτέλεσμα της αξιολόγησης γίνεται αυτόματα από το ΟΠΣΚΕ και άμεσα θα πρέπει να εκδοθεί η απόφαση ένταξης.

14) Για ποιο λόγο να βγαίνει απόφαση ένταξης και όχι προσωρινός πίνακας αποτελεσμάτων αφού θα ακολουθήσει εκ νέου με την εξέταση των αντιρρήσεων και πιθανότατα μετά τη σύσταση των νομικών προσώπων που υπέβαλαν πρόταση ως υπό σύσταση εταιρίες;

Σύμφωνα με την αντικατάσταση της ΥΑ, με την ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης και την οριστικοποίηση των αποτελεσμάτων στο ΟΠΣΚΕ, εκδίδεται η απόφαση ένταξης των πράξεων. Έπειτα από την αξιολόγηση των ενστάσεων και την οριστικοποίηση των αποτελεσμάτων στο ΟΠΣΚΕ τροποποιείται η απόφαση ένταξης.

15) Η επιτροπή ενδικοφανών προσφυγών μπορεί να αποτελείται από ένα μόνο άτομο;

Δεν υπάρχει περιορισμός στον αριθμό των ατόμων για την συγκρότηση της επιτροπής ενδικοφανών προσφυγών.

16) Σε ποιο σημείο της πρόσκλησης θα γίνεται αναφορά για υπερδέσμευση επί της πρόσκλησης ή δεν προβλέπεται;

Δεν θα υπάρχει αναφορά για την υπερδέσμευση στην πρόσκληση. Η ΟΤΔ θα υποβάλει αίτημα υπερδέσμευσης πριν την οριστικοποίηση των αποτελεσμάτων αξιολόγησης καθώς και πριν την οριστικοποίηση των αποτελεσμάτων εξέτασης των ενστάσεων (σε περίπτωση που απαιτηθεί).

17) Στην Πρόσκληση στο κεφάλαιο 8 «ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΠΡΑΞΕΩΝ-ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΩΜΗΣ» και συγκεκριμένα στο σημείο «Γ.

Γνωστοποίηση αποτελεσμάτων διοικητικού ελέγχου αιτημάτων πληρωμής – δικαίωμα υποβολής αντιρρήσεων δικαιούχου», αναφέρεται «σε περίπτωση αποδοχής των αποτελεσμάτων επαλήθευσης/πιστοποίησης, ο δικαιούχος αποκτά δικαίωμα λήψης δημόσιας επιχορήγησης και καλείται να υποβάλλει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την καταβολή της επιχορήγησης μέσω της ενότητας "Τα δικαιολογητικά μου" στο ΟΠΣΚΕ, ενώ ταυτόχρονα στερείται του δικαιώματος υποβολής αντιρρήσεων». Ποια είναι αυτά τα δικαιολογητικά που δεν υποβάλλονται με το αίτημα πληρωμής;

Τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που κατατίθενται με το αίτημα πληρωμής από τον δικαιούχο καθορίζονται από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο. Περισσότερες λεπτομέρειες θα δοθούν με την σχετική εγκύκλιο της ΑΑΔΕ.

18) **Στην Πρόσκληση στο κεφάλαιο 8. «ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΠΡΑΞΕΩΝ-ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΩΜΗΣ» και συγκεκριμένα στο σημείο «Γ. Γνωστοποίηση αποτελεσμάτων διοικητικού ελέγχου αιτημάτων πληρωμής – δικαίωμα υποβολής αντιρρήσεων δικαιούχου» αναφέρεται ότι «….και στην εξέτασή τους δεν δύναται να συμμετέχουν άτομα τα οποία διενήργησαν προγενέστερο έλεγχο του αιτήματος πληρωμής για τον συγκεκριμένο δικαιούχο» θα οριστεί νέα Επιτροπή; Από πόσα άτομα θα αποτελείται; Υπάρχει απαίτηση για συγκεκριμένες ειδικότητες; Τα άτομα αυτά δεν θα πρέπει να έχουν εμπλακεί στην αξιολόγηση των προτάσεων ή στην επιτροπή ενστάσεων λόγω σύγκρουσης συμφερόντων είναι πολύ δύσκολο να βρεθούν άτομα που δεν θα έχουν συμμετάσχει σε κανένα στάδιο της αξιολόγησης και της παρακολούθησης.**

Δεν υπάρχει περιορισμός σε άτομα ή ειδικότητες για την συγκρότηση της επιτροπής, απλά πρέπει να μην υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων για τα συγκεκριμένα άτομα. Αναφορικά με τον περιορισμό στο προσωπικό, μπορούν να χρησιμοποιηθούν και άτομα εκτός του υπηρεσιακού πυρήνα, σύμφωνα με την ΚΑ.

19) **Το νησάκι Ιωαννίνων στη λίμνη Ιωαννίνων είναι επιλέξιμο για ίδρυση τουριστικών κατοικιών στην κατηγορία «Νησί με < 3.000 κατοίκους»; Σημειώνεται ότι το Νησάκι Ιωαννίνων είναι χαρακτηρισμένη πεδινή περιοχή.**

Αν δεν είναι επίσημα χαρακτηρισμένη ως νησιωτική περιοχή, τότε δεν είναι επιλέξιμη η ίδρυση τουριστικών καταλυμάτων.

20) **Σε νομίμως υφιστάμενο κτίριο για την μετατροπή του σε τουριστικό κατάλυμα, είναι απαραίτητη η άδεια αλλαγής χρήσης πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης;**

Η απαίτηση της ΥΑ αφορά σε ύπαρξη οικοδομικής άδειας πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης.

21) Το κριτήριο «Δεν έχουν επιβληθεί στον υποψήφιο δικαιούχο πρόστιμα τα οποία έχουν αποκτήσει τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ, για παραβάσεις εργατικής νομοθεσίας και ειδικότερα για: παράβαση «υψηλής» ή «πολύ υψηλής» σοβαρότητας (τρία (3) πρόστιμα/ τρεις (3) έλεγχοι) ή αδήλωτη εργασία (δύο (2) πρόστιμα/δύο (2) έλεγχοι), σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 40, του ν. 4488/2017 (Α' 137)», θα καλύπτεται μόνο από την Υπεύθυνη Δήλωση;

Το συγκεκριμένο κριτήριο δηλώνεται από τον δικαιούχο στην Υπεύθυνη Δήλωση και συμπληρώνεται στο αντίστοιχο πεδίο κατά την ηλεκτρονική υποβολή στο ΟΠΣΚΕ. Δίνεται η δυνατότητα να ελεγχθεί το κριτήριο από το εργαλείο Arachne.

22) Στην Πρόσκληση έργων ιδιωτικού χαρακτήρα όπου γίνεται αναφορά για τους δικαιούχους και συγκεκριμένα στο σημείο «Στην υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-7.1 οι δικαιούχοι θα πρέπει να αποτελούν τυπικές επιχειρηματικές μορφές των οποίων τα μέλη δραστηριοποιούνται εντός της περιοχής εφαρμογής. Το συνεργατικό σχήμα που θα δημιουργηθεί θα πρέπει υποχρεωτικά να έχει έδρα εντός της περιοχής εφαρμογής.» Α) Τι σημαίνει ο όρος τυπικές επιχειρηματικές μορφές; Μπορεί ένα υφιστάμενο δίκτυο να υποβάλλει πρόταση ή αυτό που θέλουμε είναι το συνεργατικό σχήμα να αποκτήσει νομική μορφή σε περίπτωση ένταξης; Β) Στο άρθρο 7 της ΥΑ αναφέρεται ότι «επιλέξιμες είναι οι πράξεις συνεργασίας μεταξύ τοπικών επιχειρήσεων…. Δεν είναι επιλέξιμα σχήματα συνεργασίας στα οποία συμμετέχουν και λοιποί φορείς πλην των τοπικών επιχειρήσεων». Από αυτήν την αναφορά συμπεραίνεται ότι στο συνεργατικό σχήμα μπορούν να συμμετέχουν μόνο επιχειρήσεις (άρα όχι ένα υφιστάμενο δίκτυο επιχειρήσεων, αφού δεν αποτελεί επιχείρηση). Αν ισχύει αυτό, τότε επέρχονται αλλαγές και σε άλλα σημεία και έντυπα της πρόσκλησης (οδηγός υποβολής – κριτήριο επιλεξιμότητας 17 και λίστα με κριτήρια επιλογής κλπ.).

Α) Με τον όρο τυπικές επιχειρηματικές μορφές εννοούμε τις νομικές οντότητες που διαθέτουν ΑΦΜ. Στη συγκεκριμένη υπο-παρέμβαση σημαίνει ότι τα μέλη του συνεργατικού σχήματος θα πρέπει να είναι επιχειρήσεις/επαγγελματίες στο χώρο/κλάδο.

Β) Δυνητικός δικαιούχος είναι το συνεργατικό σχήμα που μπορεί να είναι υπό σύσταση φορέας, ή να έχει συσταθεί εντός της περιόδου επιλεξιμότητας (από 1/1/2023). Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες για την σύσταση του συνεργατικού σχήματος και η προετοιμασία του σχεδίου δράσης στην τρέχουσα πρόσκληση. Μπορεί να δοθεί σχετική διευκρίνιση στον Οδηγό σας.

23) Στο σημείο της Πρόσκλησης έργων ιδιωτικού χαρακτήρα «Διοικητικός Έλεγχος Αίτησης Στήριξης – Ένταξη Πράξεων» στο πεδίο «Έκδοση Απόφασης Ένταξης», αναφέρει «Για τους υπό-σύσταση φορείς, άμεσα, με την έκδοση της απόφασης ένταξης προσκομίζονται στον αρμόδιο ΕΦ τα απαραίτητα δικαιολογητικά σύστασης του νομικού προσώπου τους.» Πως θα γίνει η έκδοση της απόφασης ένταξης χωρίς το ΑΦΜ του νομικού προσώπου; Υπάρχει τέτοια πρόβλεψη στο ΟΠΣΚΕ, καθώς στο ΠΣΚΕ δεν γινόταν αυτό.

Στο ΟΠΣΚΕ προβλέπεται η έγκριση πράξεων υπό σύσταση δικαιούχων και στη συνέχεια διαδικασία απόδοσης ΑΦΜ. Αμέσως μετά την ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων για το αποτέλεσμα της αξιολόγησης της αίτησης στήριξης θα πρέπει οι επιλέξιμοι προς ένταξη δικαιούχοι να προβούν στις ενέργειες σύστασης του νομικού προσώπου. Έως την απόδοση ΑΦΜ (βλ. εγχειρίδιο ΟΠΣΚΕ) και απαρέγκλιτα πριν την υποβολή του πρώτου αιτήματος πληρωμής, οι ενέργειες υλοποίησης της πράξης πραγματοποιούνται με ευθύνη του δικαιούχου.

4.Έγγραφο 265971/15-10-2026 ΕΥΕ ΠΑΑ

Παρακάτω παρατίθενται διευκρινήσεις σχετικά με την εφαρμογή της Κ.Α. 161876/2026.

1) Στην υπ' αριθ. 39443/12.02.2025 απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 770) (ΥΑ) αναφέρατε ως κριτήριο επιλεξιμότητας την ύπαρξη μελετών για την υποβολή αίτησης στήριξης πράξεων δημόσιου χαρακτήρα. Στην αντικατάσταση της ΥΑ από την ΚΑ εξειδικεύσατε το συγκεκριμένο σημείο και αναφέρετε ότι στις περιπτώσεις προμήθειών δεν απαιτείται η ύπαρξη μελέτης (δεδομένου ότι σε αυτές τις περιπτώσεις η προετοιμασία της μελέτης δεν αποτελεί χρονοβόρα διαδικασία). Αν σε μία πρόσκληση έχει δοθεί σύμφωνη γνώμη από την Μονάδα Τοπικής Ανάπτυξης βάσει της αρχικής ΥΑ και έχει τον όρο της οριζόντιας απαίτησης για ύπαρξη μελέτης, η ΟΤΔ θέλει να την τροποποιήσει για να ενσωματώσει την εξαίρεση για τις περιπτώσεις προμηθειών, θα πρέπει να δώσει ταυτόχρονη παράταση 60 ημέρες ή επειδή η τροποποίηση οδηγεί σε ευνοϊκότερους όρους μπορεί απλά να τροποποιηθεί με την ανάλογη δημοσιοποίηση χωρίς να δοθεί η αναλογούσα παράταση;

Για τη συγκεκριμένη περίπτωση, δεδομένης της τροποποίησης των όρων του θεσμικού πλαισίου για την πρόσκληση επί το ευνοϊκότερο, δεν απαιτείται καταρχήν επαναδημοσίευση της πρόσκλησης.

Σημειώνουμε όμως ότι αν η οριστική υποβολή της αίτησης στήριξης έχει γίνει πριν την δημοσίευση της ΚΑ, τότε ισχύουν τα αναγραφόμενα στην ΥΑ.

2) Σε συνέχεια του υπ' αριθ. 205729/31-7-2026 διευκρινιστικού εγγράφου σας (σημείο 4), όπου γίνεται ειδική αναφορά στην επιλεξιμότητα των οχημάτων για το Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι», σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ΚΑ και συγκεκριμένα στην παρ. 4.1, άρθρου 9, παρακαλούμε να μας ενημερώσετε για την αντιμετώπιση της επιλεξιμότητας των εν λόγω δαπανών στις ήδη υποβληθείσες και υπό αξιολόγηση προτάσεις δικαιούχων (άρα οριστικοποιημένων στο ΟΠΣΚΑΠ) πριν την έκδοση της ΚΑ. Σημειώνεται ότι το ίδιο ισχύει και για την επιλεξιμότητα των δαπανών οχημάτων περιβαλλοντικού χαρακτήρα (π.χ. οχήματα Πολιτικής Προστασίας).

Σύμφωνα με την παρ. 4.1 του άρθρου 9 της ΥΑ ήταν επιλέξιμα τα οχήματα που αφορούσαν σε πράξεις κοινωνικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα χωρίς κάποιο ιδιαίτερο περιορισμό. Με την αντικατάσταση της ανωτέρω ΥΑ από την ΚΑ η συγκεκριμένη παράγραφος τροποποιήθηκε και υπάρχει πλέον περιορισμός ότι τα εν λόγω οχήματα θα πρέπει να είναι «ειδικά διαμορφωμένα». Συνεπώς αν μία αίτηση στήριξης έχει οριστική υποβολή στο πληροφοριακό σύστημα πριν την ημερομηνία δημοσίευσης της ΚΑ (δηλαδή την 02.07.2026) ισχύουν οι όροι της ΥΑ και δεν υπάρχει απαίτηση για ειδική διαμόρφωση. Αν η οριστική υποβολή έχει γίνει μετά από τη συγκεκριμένη ημερομηνία, το όχημα θα πρέπει να είναι ειδικά διαμορφωμένο ώστε να είναι επιλέξιμο.

3) Αναφορικά με τις αλλαγές στον χαρακτηρισμό περιοχών, σύμφωνα με το αριθ. πρωτ. 228449/07-09-2026 έγγραφο σας, απαιτείται η τροποποίηση της πρόσκλησης έργων ιδιωτικού χαρακτήρα ή δύναται να ενημερωθούν οι δυνητικοί δικαιούχοι με απλό διευκρινιστικό σημείωμα;

Θα πρέπει να ενσωματωθούν οι αλλαγές σε όσα αρχεία της πρόσκλησης υπάρχει σχετική αναφορά. Επιπροσθέτως, σε επικείμενη τροποποίηση του Τοπικού Προγράμματος, θα πρέπει να ενσωματωθούν οι τυχόν αλλαγές στον χαρακτηρισμό των περιοχών.

4) Οι ενδεικτικές πράξεις που αναγράφονται στην ΚΑ στην υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-4.2 και αφορούν σε τουριστική πληροφόρηση ή προβολή - προώθηση περιοχών, αφορούν

μόνο σε υποδομές; Δηλαδή μια έκδοση λευκώματος ή ντοκιμαντέρ δεν είναι επιλέξιμα; Σε κάθε περίπτωση, οι άυλες πράξεις στην συγκεκριμένη υπο-παρέμβαση, σε τι αφορούν;

Δεν υπάρχει περιορισμός στη συγκεκριμένη υπο-παρέμβαση αναφορικά με τον χαρακτήρα της πράξης. Όμως οι δράσεις τουριστικής πληροφόρησης, θα πρέπει να αποσκοπούν στην ενημέρωση των επισκεπτών και όχι στην προβολή της περιοχής με σκοπό την προσέλκυση τουριστών.

5) Πράξη ιδιωτικού χαρακτήρα μπορεί να αφορά σε αγορά μεμονωμένου εξοπλισμού;

Επιλέξιμες είναι οι πράξεις που έχουν ολοκληρωμένο χαρακτήρα και συνεπώς η αγορά αποσπασματικά μεμονωμένου εξοπλισμού, δεν τις καθιστά ολοκληρωμένες και κατ' επέκταση επιλέξιμες. Σε κάθε περίπτωση, κατά την αξιολόγηση των αιτήσεων στήριξης, είναι στην κρίση του αρμόδιου ΕΦ η επιβεβαίωση του ολοκληρωμένου χαρακτήρα της πράξης.

6) Στον Οδηγό Απλοποιημένου Κόστους Κτιριακών Κατασκευών (Οδηγό), για τις κατηγορίες «Καταλύματα – Υπηρεσίες» αναφέρεται ρητά ότι στις πρότυπες τιμές μονάδας κόστους κτιριακών εγκαταστάσεων περιλαμβάνονται όλες οι συνήθεις υδραυλικές και ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις. Δεδομένου ότι δεν υφίσταται αντίστοιχη αναφορά στο κεφάλαιο που αφορά τα βιομηχανικά κτίρια, ενώ παράλληλα στην απάντηση της ερώτησης 77 του υπ' αριθ. 50130/27.02.2026 εγγράφου σας αναφέρετε ότι «στα βιομηχανικά κτίρια οι τιμές περιλαμβάνουν μόνο κτιριακές εργασίες», παρακαλούμε να διευκρινιστεί εάν στις εργασίες αυτές περιλαμβάνονται και οι συνήθεις ηλεκτρολογικές και υδραυλικές εγκαταστάσεις που είναι αναγκαίες για τη βασική λειτουργία του κτιρίου.

Η τιμή μονάδας κόστους κτιριακών εγκαταστάσεων για βιομηχανικά κτίρια, περιλαμβάνει και τις εργασίες που αφορούν σε υδραυλικές και ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις. Σε περίπτωση βιομηχανικού κτηρίου που απαιτεί λόγω της χρήσης του (π.χ. οινοποιείο), επιπρόσθετες εργασίες και ειδικές κατασκευές, τότε απαιτείται τεχνική έκθεση που θα περιγράφει το είδος και την ανάγκη για την εκτέλεση των εργασιών αυτών και η προσκόμιση προσφορών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 14Γ της ΚΑ.

7) Υπάρχει δυνατότητα χρήσης εισιτηρίου σε πράξη δημοσίου χαρακτήρα;

Πράξεις που χρηματοδοτούνται έως 100%, αφορούν σε μη παραγωγικές επενδύσεις σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 4γ.iv του άρθρου 73 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115, και συνεπώς δεν μπορούν να έχουν κέρδος. Αν σε κάποια πράξη υπάρχει εισιτήριο, αυτό θα πρέπει να καλύπτει τα έξοδα λειτουργίας. Τα παραπάνω έχουν να κάνουν με το γεγονός ότι δεν κάνουμε

χρήση του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014, στον οποίο δινόταν η δυνατότητα υλοποίησης πράξεων που παράγουν έσοδα, με ταυτόχρονο υπολογισμό της μείωσης του ποσοστού επιχορήγησης. Σε κάθε περίπτωση ελέγχεται το σημείο ΣΤ.3 της αίτησης στήριξης.

8) Με το υπ' αριθ. πρωτ. 50130/27.02.2026 έγγραφο (ερώτηση 8) έχετε ήδη διευκρινίσει ότι το 12% υπολογίζεται πάντα επί του συνόλου του προϋπολογισμού της Πράξης, ως άθροισμα όλων των επιμέρους μελετών. Ισχύει το ίδιο όταν η Πράξη είναι εξ ολοκλήρου άυλη, χωρίς καμία υλική επένδυση ή/και όταν η Πράξη αφορά εξ ολοκλήρου σε ολοκληρωμένη και αυτοτελή μελέτη (υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-5.2); Στην περίπτωση της μελέτης ως αυτοτελής Πράξη ο ανώτατος επιλέξιμος προϋπολογισμός είναι τα 20.000,00€ που αφορά στις άυλες Πράξεις;

Σύμφωνα με τον ορισμό στην ΚΑ, άυλες είναι οι πράξεις όπου καμία από τις δαπάνες δεν αποτελεί υλικό στοιχείο. Συνεπώς οι μελέτες που δεν συνοδεύονται από κάποιο υλικό παραδοτέο αποτελούν άυλες πράξεις. Επιπροσθέτως, ο προϋπολογισμός των αύλων πράξεων πρέπει να ανέρχεται έως 20.000,00€. Ο περιορισμός του 12% για τις μελέτες αφορά όλες τις πράξεις (άυλες ή μη άυλες), ακόμη κι αν αυτές αφορούν εξ ολοκλήρου σε μελέτη, και αποτελεί κριτήριο επιλεξιμότητας. Στις περιπτώσεις υπέρβασης του ορίου αυτού, ο αρμόδιος ΕΦ εξετάζει την συμβατότητα της μελέτης με την Τοπική Στρατηγική, την αναγκαιότητα της υπέρβασης και αποστέλλει αιτιολογική έκθεση στην ΕΥΕ ΠΑΑ, προκειμένου να εκδώσει σύμφωνη γνώμη για την υπέρβαση του ορίου του 12%.

Επιπλέον, όταν σε μια αίτηση στήριξης διαπιστωθεί ότι περιέχει δαπάνη που αφορά σε μελέτη, τότε θα πρέπει να εξασφαλιστεί ότι έχει παραχθεί μετά τον χρόνο έναρξης επιλεξιμότητας των δαπανών της υπο-παρέμβασης.

Αναφορικά με την κατηγορία δαπανών L41.07 Δαπάνες Ενημέρωσης Προβολής (έργα δημοσίου χαρακτήρα), επειδή περιέχει πολλές υποκατηγορίες δαπανών που μπορεί να μην αφορούν απαραίτητα την συγκεκριμένη κατηγορία δαπάνης (π.χ. λογισμικό για την πρόληψη φυσικών καταστροφών), κατά τον έλεγχο του 12% θα εξαιρούνται οι δαπάνες αυτές με σχετική τεκμηρίωση.

Επισημαίνεται ότι μια μελέτη θεωρείται ολοκληρωμένη πράξη, όταν δεν απαιτούνται επιπλέον παρεμβάσεις που θα υποδεικνύονται από αυτή. Συνεπώς, μελέτες που εκπονούνται με σκοπό την υλοποίηση κάποιας υποδομής, δεν μπορούν να θεωρηθούν ολοκληρωμένη πράξη.

9) Όταν η χωροθέτηση της πράξης αφορά πάνω από μία (1) περιοχές, τι συμπληρώνεται στα πεδίο της αίτησης στήριξης Α.1 Χωροθέτηση της περιοχής και Δ.5 Δείκτες, R41 πληθυσμός, R42 ωφελούμενος πληθυσμός;

Καταχωρείται το σύνολο του πληθυσμού/ωφελούμενων των περιοχών. Αν οι περιοχές όπου χωροθετείται η πράξη διαθέτουν διαφορετικό χαρακτηρισμό (ορεινή ή μη), τότε σε περίπτωση βαθμολόγησης του σχετικού κριτηρίου, λαμβάνεται υπόψη ο δυσμενέστερος χαρακτηρισμός.

10) Είναι επιλέξιμη δαπάνη η επίβλεψη υλοποίησης των έργων, λόγω υποστελέχωσης της αρμόδιας υπηρεσίας του δικαιούχου, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 44 του ν. 4412/2016 (Α' 147); Ποιο είναι το ανώτατο επιλέξιμο ποσό για τη συγκεκριμένη δαπάνη και σε ποιο κωδικό δαπάνης θα αντιστοιχεί;

Η επίβλεψη υλοποίησης των έργων, ρυθμίζεται από τα αναγραφόμενα στα άρθρα 136 και 136Α του ν. 4412/2016 (Α' 147). Αν ο δικαιούχος δεν πληροί τις προδιαγραφές επάρκειας για τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, την εποπτεία και την επίβλεψη δημόσιας σύμβασης Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών, τότε σύμφωνα με την εγκύκλιο 121173/09.05.2025 (ΑΔΑ: ΨΙΣΚ4653ΠΓ-1ΕΛ), είναι επιλέξιμη η δαπάνη σύναψης σύμβασης παροχής τεχνικών υπηρεσιών και η δαπάνη σύναψης προγραμματικής συμβάσης, η οποία θα αφορά την κάλυψη του διοικητικού κόστους του Φορέα που αναλαμβάνει την υλοποίηση των αρμοδιοτήτων που περιγράφονται στην προγραμματική σύμβαση. Επισημαίνεται ότι οι οικονομικοί όροι θα πρέπει να καθορίζονται ρητά στο κείμενο της προγραμματικής σύμβασης. Το ύψος της δαπάνης εμπίπτει στην περ. α της παρ. 9 του άρθρου 14Γ της ΚΑ, δηλαδή έως το ποσό των 4.000€ και επιλέγεται η κατηγορία δαπάνης L41.06.

11) Τα δικαιολογητικά που υποβάλλονται με την αίτηση στήριξης θα πρέπει να είναι ψηφιακά υπογεγραμμένα ή να φέρουν φυσική υπογραφή; Μπορεί το ηλεκτρονικό αρχείο να είναι ψηφιακά υπογεγραμμένο και το έντυπο φυσικά υπογεγραμμένο;

Ο τρόπος εξέτασης των κριτηρίων επιλεξιμότητας και επιλογής είναι ευθύνη της ΟΤΔ, σε περίπτωση που δεν ορίζεται διαφορετικά στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο, ενώ η επιβεβαίωση της ορθότητας και της εγκυρότητας των εγγράφων είναι ευθύνη του αρμόδιου ΕΦ. Η υπηρεσία μας προτείνει, όπου αυτό είναι εφικτό, την χρήση ψηφιακής υπογραφής των εγγράφων, μέσω .Gov. Σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, το αρχείο της πράξης τηρείται μόνο ψηφιακά.

12) Στον Οδηγό, αναφορικά με το πρότυπο κόστος διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου (75 €), μπορούμε να έχουμε μόνο πλακόστρωση ή πρέπει οπωσδήποτε να έχουμε όλες τις εργασίες που αναφέρει ο Οδηγός;

Το κόστος των 75€/τ.μ. αφορά στο σύνολο των εργασιών που αναφέρει ο Οδηγός. Σε περίπτωση μεμονωμένων εργασιών για τις οποίες δεν μπορεί να εφαρμοστεί ο Οδηγός, μπορούν να χρησιμοποιηθούν προσφορές για την τεκμηρίωση του εύλογου κόστους των δαπανών.

13) Σε επένδυση που αφορά σε μουσείο το κόστος των κουφωμάτων ακολουθεί τα αναγραφόμενα στον Οδηγό ή μπορούμε να τεκμηριώσουμε το κόστος με την προσκόμιση προσφορών, καθώς οι προδιαγραφές των κουφωμάτων είναι πιο απλές (π.χ. μη ανοιγόμενα κουφώματα, μη τοποθέτηση ρολών);

Ο Οδηγός αφορά σε συνήθη κουφώματα κατοικίας, συνεπώς σε περίπτωση διαφοροποίησης του είδους αυτών μπορεί να γίνει δεκτή η προσκόμιση προσφορών, συνοδευόμενων από επαρκή τεκμηρίωση και αιτιολόγηση της απόκλισης του προκύπτοντος κόστους, από το κόστος που θα προέκυπτε αν γινόταν χρήση του Οδηγού.

14) Διευκρίνιση αναφορικά με την κοστολόγηση εργασιών του Οδηγού που αφορούν σε χώρους κύριας χρήσης, αλλά δεν προσμετρούνται στον συντελεστή δόμησης (βλ. ερώτηση 73 και διευκρίνιση των με αριθ. πρωτ. 50130/27.02.2026 και 111874/30.04.2026 εγγράφων, αντίστοιχα).

Σε αυτή την περίπτωση η κοστολόγηση γίνεται ανάλογα με την χρήση του χώρου, ανεξάρτητα αν αυτοί προσμετρούνται στον συντελεστή δόμησης.

15) Δύναται δικαιούχος να εξαιρέσει επιλεκτικά χώρους ή κατηγορίες εργασιών από τον αιτούμενο προϋπολογισμό, προκειμένου να παραμείνει εντός των ορίων προϋπολογισμού της υπο-παρέμβασης;

Λαμβάνοντας υπόψη και την ερώτηση 5 του υπ’ αριθ. πρωτ. 184680/14.07.26 εγγράφου, στην περίπτωση εξαίρεσης εργασιών θα πρέπει να εξετάζεται ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας μιας πράξης και αν αυτός δεν εκπληρώνεται τότε η αίτηση στήριξης απορρίπτεται. Επιπροσθέτως, σημειώνουμε ότι η εσκεμμένη αφαίρεση εργασιών ώστε η αίτηση στήριξης να μην υπερβαίνει το όριο προϋπολογισμού, εμπίπτει στους τεχνητούς όρους παραβίασης των κριτήριων επιλεξιμότητας.

16) Πώς αντιμετωπίζεται η διαφοροποίηση μεταξύ κατασκευών που κοστολογούνται με πρότυπο κόστος (συμβατικές/μεταλλικές) και κατασκευών που κοστολογούνται με

προσφορές (πέτρινες, προκατασκευές, 3D), όταν πανομοιότυπα κτίρια καταλήγουν σε ουσιωδώς διαφορετικούς προϋπολογισμούς, με συνέπειες στην επιλεξιμότητα ή στην υποκοστολόγηση/υπερκοστολόγηση;

Κατά την αξιολόγηση των αιτήσεων στήριξης, ο αρμόδιος ΕΦ έχει την υποχρέωση να ελέγξει το εύλογο του κόστους των δαπανών και συνεπώς την υποκοστολόγηση ή υπερκοστολόγηση του έργου.

17) Σε περίπτωση υποβολής αίτησης στήριξης που περιλαμβάνει αγορά οικοπέδου, το υπόλοιπο ποσό της δαπάνης του οικοπέδου (πέραν του επιλέξιμου 10%), το οποίο θα καλυφθεί από τον δικαιούχο, συμπεριλαμβάνεται στον Συνολικό Προϋπολογισμό της Πράξης;

Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο η αγορά του οικοπέδου δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη για την επένδυση. Η εξαίρεση του 10% αποτελεί κίνητρο που δίνει η σχετική διάταξη του Κανονισμού για την υλοποίηση των πράξεων. Συνεπώς, το υπόλοιπο κόστος αγοράς του οικοπέδου δεν προσμετράται στον Συνολικό Προϋπολογισμό της Πράξης.

18) Αυτοκινούμενα Μηχανήματα Έργου (π.χ. εκσκαφείς, φορτωτές, κλπ.) που αποτελούν τον κύριο παραγωγικό εξοπλισμό για την παροχή κάποιας υπηρεσίας, υπόκεινται στον περιορισμό του 30% του προϋπολογισμού της αίτησης στήριξης (παρ. 4.2, άρθρο 9 της ΚΑ); Η προμήθεια ειδικού εξοπλισμού όπως γερανός προσαρμοσμένος επί φορτηγού οχήματος (γερανοφόρο όχημα) αντιμετωπίζεται ως «όχημα/μεταφορικό μέσο» και εμπίπτει στον παραπάνω περιορισμό;

Όλα τα οχήματα ανεξαρτήτως της φύσης και του σκοπού που εξυπηρετούν, εμπίπτουν στον συγκεκριμένο περιορισμό. Ο εξοπλισμός που προσαρμόζεται σε οχήματα, αντιμετωπίζεται ως μηχανολογικός/λοιπός εξοπλισμός και δεν υπόκειται στους περιορισμούς των οχημάτων.

19) Επαγγελματικά μηχανήματα κήπου, χλοοκοπτικά και γεωργικοί ελκυστήρες που αφορούν μη αγροτικές υπηρεσίες, με αντικείμενο τις υπηρεσίες φροντίδας/συντήρησης κήπων και καθαρισμού οικοπέδων αποτελούν επιλέξιμη δαπάνη;

Η οποιαδήποτε δαπάνη εξοπλισμού ή υποδομών που συνδέεται με άμεσο τρόπο με τον πρωτογενή τομέα δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη. Κατά την έννοια αυτή, δαπάνες όπως γεωργικοί ελκυστήρες δεν αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες.

20) Πώς ορίζεται επακριβώς η έννοια του «ίδιου κύκλου προσκλήσεων»;

Αφορά αύξοντα αριθμό της πρόσκλησης της κάθε ΟΤΔ, ανεξάρτητα από τη χρονική στιγμή έκδοσής τους.

21) Στον Οδηγό οι προσαυξήσεις του κεφαλαίου 2 σχετικά με τις περιοχές και το είδος κατασκευής, είναι υποχρεωτικές κατά τη σύνταξη του προϋπολογισμού της αίτησης στήριξης;

Ναι είναι υποχρεωτικές και είναι ευθύνη της ΟΤΔ να ορίσει στην πρόσκληση ποιες είναι οι περιοχές που εμπίπτουν στις προσαυξήσεις αυτές.

22) Σε περίπτωση κατά την οποία προσκομίζεται ήδη εκδοθέν τιμολόγιο ως αποδεικτικό στοιχείο του εύλογου κόστους, απαιτείται οι συγκρίσιμες προσφορές να έχουν εκδοθεί πριν από την ημερομηνία έκδοσης του τιμολογίου; Προβλέπεται συγκεκριμένο ανώτατο χρονικό διάστημα μεταξύ της ημερομηνίας έκδοσης του τιμολογίου και της ημερομηνίας των συγκρίσιμων προσφορών;

Η ημερομηνία των προσφορών θα πρέπει να βρίσκεται εντός ενός εύλογου χρονικού διαστήματος από την ημερομηνία έκδοσης του τιμολογίου. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν προσφορές που να έχουν εκδοθεί κοντά στην ημερομηνία έκδοσης του τιμολογίου, τότε ο δυνητικός δικαιούχος θα πρέπει να προσκομίσει δικαιολογητικά που να αποδεικνύουν το εύλογο του κόστους των δαπανών (πχ πρόσφατες συγκρίσιμες προσφορές με αναπροσαρμογή των ποσών στην ημερομηνία έκδοσης του τιμολογίου).

23) Διευκρίνιση σε σχέση με την απάντηση της ερώτησης 11 του υπ' αριθ. 184680/14.07.26 εγγράφου, σχετικά με την απαίτηση ύπαρξης οικοδομικής άδειας κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης.

Επισημαίνεται ότι στις περιπτώσεις ιδρύσεων η απαίτηση ύπαρξης οικοδομικής άδειας ως κριτήριο επιλεξιμότητας, δεν αφορά τυχόν άλλες διαδικασίες όπως έγκριση εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας.